

«Նաիրիս գործարան» ՓԲԸ բաժնեձեռնության 100 տոկոսը երկ վաճառվեց «Վոլգաբուրմա» միջազգային հոլդինգին: Երկ Կենտրոնական բանկում բաժնեձեռնության փոխանցման դաշմանագիրը ստորագրեցին հոլդինգի լիազոր ներկայացուցիչ Սիխայիլ Չավեյսյանը:

ում: Երա արեկան Երջանառությունը գերազանցում է 200 մլն դոլարը: «Նաիրիս» արտադրանքի առումով եւս ընկերությունը մտադիր է վարել նույն ֆաղափականությունը, վերադարձնելով ոչ միայն ռուսական օուկան, այլեւ հայկական կաուչուկն արտահանել այլ երկրներ: Այդ նդասակով ձեռնարկու-

Ըստ առեւտրի եւ սնեսական զարգացման նախարար Կարեն Եոսարիսյանի, այս ընկերությունն արդեն հուսադրող անցյալ ունի Հայաստանում: Մինչ այժմ, իրականացնելով «Նաիրիս» հավասարազային կառավարումը, «Վոլգաբուրմա» բավականին ներդրումներ է կատարել ձեռնարկությունում եւ 9-10 ա-

ԲՈՒՆԻՎԱԼ ՆՍՎԱԼ՝ ՈՌՈՒՆԵՐԻՆ

«Նաիրիսը» վաճառվեց

ը եւ «Հայկադ» բանկի (որը «Նաիրիս» սեփականատերն էր) ադմինիստրատոր Հարություն Մետրոյանը: Ձեռնարկության բաժնեձեռնությունը բանկին էին անցել այն բանից հետո, երբ «Ուսաս» ընկերությունը չկատարեց իր ստանձնած ներդրումային դաշմանագրությունները ընկերության նկատմամբ:

PHOTO LIFE

Պայմանագրի ստորագրման արտոդրության ժամանակ ելույթ ունենալով Կենտրոնական բանկի նախագահ Տիգրան Սարգսյանը իր զոհուհուկությունը հայտնեց «Հայաստանի լրջագույն ձեռնարկություններից մեկի» վաճառքի գործընթացն ավարտին հասցնելու կառավարությունը:

ությունը կվերազնվի: Սակայն ներդրումների չափի եւ բաժնեձեռնության գնման գնի վերաբերյալ սվայլներ չհաղորդվեցին: Միայն սվեց, որ ներդրումները կլինեն այնքան, որքան անհրաժեշտ է կլինեն նախատեսված ծրագրերն իրականացնելու համար:

միս է, ինչ առեւտրավորների, էլեկտրաէներգիայի վճարների խնդիրներ չեն առաջացել: Նախարարը կարծուրեց նաեւ այն հանգամանքը, որ ընկերությունը այս ոլորտում առեւտրեւու որոակի փորո ունի:

ԱՐԱ ՄԱՐԵՏԻՐՈՍՅԱՆ

Ըվերական հիդրոէլեկան կկիրառվի՞ Հայաստանում

Հիդրոէլեկային օուկայի կայացմանը եւ անարժ գույլի կադասրբանկային համակարգ կադի բարելավմանը եւ նվիրված երկ «Մեքոտոլ» իյուրանցում կայացած սեմինարը: Միջոցառման կազմակերպիչներն էին կադասրի ղեկավար կոմիտեե եւ Ըվերական «Սվիդուվեյ» ընկերությունը: Այստեղ ներկայացվեց հիդրոէլեկայի առաջավոր, մասնավորադեւ Ըվերական փորձը, դրա Հայաստանում տեղայնացման հնարավորությունը հաճելի առնելով տեղի առանձնահատկությունները: Ինչ վերաբերում է այս հարցի

օուրջ կադասրի եւ բանկային համակարգի հարաբերություններին, ադա այստեղ գուե տեխնիկական խնդիրներ կան: Կադասրի համակարգը բանկերի համար տեղեկատվական բանկ է, որտեղից տեղեկատվությունը ղեկ է առավել օդերաշիվ հասնի բանկերին: Դրա համար ղեկ է ներդրվեն ավտոմատացված համակարգեր հասուկ տեխնոլոգիաներ, որոնց միջոցով բանկերը կկարողանան օուս արագ մուտ գործել կադասրի տեղեկատվական բանկ, ստանալ անհրաժեշտ տեղեկատվությունը եւ որոել, թե ինչդեւ ղեկ է վարվել այս կամ այն համադրողի վարկավորման դեդում: Սեմինարի ժամանակ սվեց Հայաստանի կադասրի համակարգի առանձնահատկությունը ԱՊՀ երկրների համեմատ: Եթե այդ երկրներում ֆիզիկական, իրավական եւ ֆիսկալ կադասրերը տարբեր կառույցներում են, ադա մեզանում դա միասնական է: Դա նշանակում է, որ հիդրոէլեկային վարկավորման ժամանակ մեր բանկերը տեղեկատվությունը կստանան ոչ թե մի ֆանի, այլ մեկ տեղից:

Ա. Մ.

Յուկա Ֆիեերի այցը կխթանի երկկողմ հարաբերությունների զարգացումը

Միջոցառմանը մեկուսացումից հետո այսօր, վերամիավորումից 13 տարի հետո, ժամանակակից Գերմանիան թե բնակչությամբ, թե սնեսությունամբ առեւտրիկ ներկայացում է օուս ավելի մեծ ղեկություն, ֆան եվրոդական իր հիմնական մրցակիցները: Գերմանիայի Դաճային Հանրադեկությունը իր 82 միլիոն բնակչությամբ համարվում է եվրոդական մայրցամաքի օուսում գտնվող սնեսական երկր, որի հեկ կադերի ակտիվացումը, ինչ խոսք, խիստ կարեւոր է մեր երկրի համար:

բական բանակցությունները տեղի կունենան ՀՀ նախագահի հեկ, նախագահական նստավայրում: Քոլարյան-Ֆիեեր առանձին հանդիպումից հետո բանակցությունները կընթանան ավելի լայն կազմով, երկու դաճուհական դաճվիրակությունների մասնակցությամբ: ԳՊՀ արագորձնադարին ուղեկցում են ԳՊՀ Բուկոնտարագի ազդեցիկ անդամներ՝ արտաին ֆաղափականության հանձնաժողովի նախագահ, Բիսոնեա-դեմոկրատ Ֆուկեր Ոյուկեն, եվրոդայի խորհրդի խորհրդարանական վեիաժողովի գերմանական դաճվիրակության ղեկավար Ռուդոլֆ Քիդդիգը եւ Կանայնեի կուսակցության անդամ, նախկինում ԱԳ ղեկավարար Լուդգեր Ֆուկերը: Խորհրդարանական դաճվիրակությունը առանձին առեւտրային հանդիպում կունենա ՀՀ Ազգային ժողովում, Աժ նախագահի եւ գործընկեր խորհրդարանականների հեկ:

Մինչ ներդրումներին անդադառնալը, նախ Դարաքաղի հարցի մասին այն արդյոք ընդգրկված է Ֆիեերի հանդիպումների օրակարգում: - Լեոնային Դարաքաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման խնդիրը միե է աուարկա է դառնում նման հանդիպումների ժամանակ: Լինելով եԱՀԿ Միսկի խմբի անդամ երկր, գերմանական կողմին հեկաֆիր է աուադին ձեռնից տեղեկություն ստանալ այդ հարցի օուրջ կատարվող նոր զարգացումների ընթացի եւ հեկաֆիր հեկանկարների վերաբերյալ, փորձելով օգտակար լինել հակամարտության խաղաղ ձեռնարարիով հանգուցալուծմանը: Այնդեւ որ, Հայաստանի բարձր ղեկավարության հեկ հանդիպումների ժամանակ, արցադայան թեման միե կարեւոր տեղ է զբաղեցնում:

Յուկա Ֆիեերի այցը կխթանի երկկողմ հարաբերությունների զարգացումը: Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունները համախ են օուսակում հայ-գերմանական ֆաղափական հանդիպումների ժամանակ: Թեդե դաճուհական Բեռլինը ժիե չի համարում գեղաադանության ձեռնարկման հարցը երրող երկրների խորհրդարաններում բարձրացելը, այնուամենայնիվ վստահորեն հաստատում է, որ այս, այդ սուղակի հանցագործությունը կատարվել է, եւ դաճական արդարությունը դաճանցում է ընդունել: Անցյալ տարի նոյեմբերին Բեռլինում կայացած Օսկանյան-Ֆիեեր հանդիպման ժամանակ նման մոտեցում արտահայտեց հեկց ԳՊՀ արագորձնադարար: Այս առումով կուգեմայի ավելացնել, որ աուադին անգամ Գերմանիայի կառավարության անդիպումը այցելելու է Ծիծեռնակաբերդի իր հարգանքի տուրք մատուցելու Հայաց գեղաադանության զոհերի հիեատակին: Երեւան ժամանելու հեկց սվգրին գերմանական ողջ դաճուհական դաճվիրակությունը ԳՊՀ արագորձնադարար եւ փոխվարչադե Յուկա Ֆիեերի զլխավորությամբ ժողկեդակ կղնի Սեծ եղեոնի հուեարձանին: Հայաց դաճուհական անեադախուր էլը մարմնավորող այս կորող այցելությանը Բեռլինն ասեա բավականին նշանակալի ուղեւ է իղում մեզ, որն ըստ արժանկույն ղեկ է գնահատել:

- 2003-ի հուկվարին կնվեց երկկողմ սնեսական հարաբերությունների մասին մի վասադադը: Անցած մեկ տարում էական տեղաւարձ կա՞ այդ ուղղությամբ: Ֆիեերի այցը կարող է նդասել այդ հարաբերությունների առեւտրային ղեկացումը: - Ընթացիկ տարվա հուկիսի վերին Բեռլինում կկայանա «Հայաստանը որդե սնեսական գործընկեր» թիգնե ֆորումը, որին մեր երկրը կներկայանա դաճուհական մակարդակով՝ փորձելով արժեղ գերմանացի գործարարների հեկաֆիրությունը Հայաստանում արագուղող ադրանների հանդեղ, միեւնույն ժամանակ առեւտրեւու ձեռնից գործընկերներ եւ ներդրողներ: Ինչեւ, գաղնիսի չէ, որ վերինների ադաիովման համար անհրաժեշտ է, որ մեկ առեւտրիկ ներկայանան որդե կայուն, խաղաղ, ստեղծագործ եւ ժողովրդավարական երկր:

Պաճուհական Բեռլինը համախ է կրկնում, որ Հարավային Կովկասը դիտարկում է որդե մեկ առեւտրաֆաղափական միավոր եւ դաճուհական Ըվերական մայրցամաքի օուսում գտնվող սնեսական երկր, որի հեկ կադերի ակտիվացումը, ինչ խոսք, խիստ կարեւոր է մեր երկրի համար:

Ֆիեերի այցի հեկ կադված կարելի է ասել, թե Գերմանիա-Հայաստան ֆաղափական երկխոսությունն առավել ակտիվանում կամ նոր փուլ է մտնում: - Իննին հասկանալի է, որ նման բարձր մակարդակի այցերն արդեն իսկ խոսում են երկկողմ կադերի առեւտրային եւ ակտիվացման մասին: Կարծում եմ, անցյալ տարի Հայաստանի Հանրադեկության նախագահի՝ մեր երկկողմ հարաբերությունների դաճուհական մեջ աուադին այցը Գերմանիայի Դաճային Հանրադեկություն, սվիգը դեբ երկկողմ ֆաղափական-դիվանագիական երկխոսու-

թյան մի նոր փուլի, որի հաղող արունակությունն էլ դարձավ Յուկա Ֆիեերի դաճուհական այցը մեր երկր: Ընթացիկ տարին դեա բավականին ակտիվ է լինելու նման մակարդակի երկկողմ օուսումների առումով, որոնք ի վերջո հանգեցնում են սնեսական հարաբերությունների ընդլայնմանը եւ հուսադիրեն զանցում գերմանական ներդրումներ մեր երկր: - Մինչ ներդրումներին անդադառնալը, նախ Դարաքաղի հարցի մասին այն արդյոք ընդգրկված է Ֆիեերի հանդիպումների օրակարգում: - Լեոնային Դարաքաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման խնդիրը միե է աուարկա է դառնում նման հանդիպումների ժամանակ: Լինելով եԱՀԿ Միսկի խմբի անդամ երկր, գերմանական կողմին հեկաֆիր է աուադին ձեռնից տեղեկություն ստանալ այդ հարցի օուրջ կատարվող նոր զարգացումների ընթացի եւ հեկաֆիր հեկանկարների վերաբերյալ, փորձելով օգտակար լինել հակամարտության խաղաղ ձեռնարարիով հանգուցալուծմանը: Այնդեւ որ, Հայաստանի բարձր ղեկավարության հեկ հանդիպումների ժամանակ, արցադայան թեման միե կարեւոր տեղ է զբաղեցնում:

Յուկա Ֆիեերի այցը կխթանի երկկողմ հարաբերությունների զարգացումը: Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունները համախ են օուսակում հայ-գերմանական ֆաղափական հանդիպումների ժամանակ: Թեդե դաճուհական Բեռլինը ժիե չի համարում գեղաադանության ձեռնարկման հարցը երրող երկրների խորհրդարաններում բարձրացելը, այնուամենայնիվ վստահորեն հաստատում է, որ այս, այդ սուղակի հանցագործությունը կատարվել է, եւ դաճական արդարությունը դաճանցում է ընդունել: Անցյալ տարի նոյեմբերին Բեռլինում կայացած Օսկանյան-Ֆիեեր հանդիպման ժամանակ նման մոտեցում արտահայտեց հեկց ԳՊՀ արագորձնադարար: Այս առումով կուգեմայի ավելացնել, որ աուադին անգամ Գերմանիայի կառավարության անդիպումը այցելելու է Ծիծեռնակաբերդի իր հարգանքի տուրք մատուցելու Հայաց գեղաադանության զոհերի հիեատակին: Երեւան ժամանելու հեկց սվգրին գերմանական ողջ դաճուհական դաճվիրակությունը ԳՊՀ արագորձնադարար եւ փոխվարչադե Յուկա Ֆիեերի զլխավորությամբ ժողկեդակ կղնի Սեծ եղեոնի հուեարձանին: Հայաց դաճուհական անեադախուր էլը մարմնավորող այս կորող այցելությանը Բեռլինն ասեա բավականին նշանակալի ուղեւ է իղում մեզ, որն ըստ արժանկույն ղեկ է գնահատել:

- 2003-ի հուկվարին կնվեց երկկողմ սնեսական հարաբերությունների մասին մի վասադադը: Անցած մեկ տարում էական տեղաւարձ կա՞ այդ ուղղությամբ: Ֆիեերի այցը կարող է նդասել այդ հարաբերությունների առեւտրային ղեկացումը: - Ընթացիկ տարվա հուկիսի վերին Բեռլինում կկայանա «Հայաստանը որդե սնեսական գործընկեր» թիգնե ֆորումը, որին մեր երկրը կներկայանա դաճուհական մակարդակով՝ փորձելով արժեղ գերմանացի գործարարների հեկաֆիրությունը Հայաստանում արագուղող ադրանների հանդեղ, միեւնույն ժամանակ առեւտրեւու ձեռնից գործընկերներ եւ ներդրողներ: Ինչեւ, գաղնիսի չէ, որ վերինների ադաիովման համար անհրաժեշտ է, որ մեկ առեւտրիկ ներկայանան որդե կայուն, խաղաղ, ստեղծագործ եւ ժողովրդավարական երկր:

Այցն ինչդիսի՞ արարողակարգ է ներադրում: - ԳՊՀ արագորձնադարարը, ինչդեւ եւ մեր մյուս հարեան երկրների մայրաքաղաքներում, երեւանում է լինելու միայն մի ֆանի ժամով: Քաղա-

թյան մի նոր փուլի, որի հաղող արունակությունն էլ դարձավ Յուկա Ֆիեերի դաճուհական այցը մեր երկր: Ընթացիկ տարին դեա բավականին ակտիվ է լինելու նման մակարդակի երկկողմ օուսումների առումով, որոնք ի վերջո հանգեցնում են սնեսական հարաբերությունների ընդլայնմանը եւ հուսադիրեն զանցում գերմանական ներդրումներ մեր երկր: - Մինչ ներդրումներին անդադառնալը, նախ Դարաքաղի հարցի մասին այն արդյոք ընդգրկված է Ֆիեերի հանդիպումների օրակարգում: - Լեոնային Դարաքաղի հակամարտության խաղաղ կարգավորման խնդիրը միե է աուարկա է դառնում նման հանդիպումների ժամանակ: Լինելով եԱՀԿ Միսկի խմբի անդամ երկր, գերմանական կողմին հեկաֆիր է աուադին ձեռնից տեղեկություն ստանալ այդ հարցի օուրջ կատարվող նոր զարգացումների ընթացի եւ հեկաֆիր հեկանկարների վերաբերյալ, փորձելով օգտակար լինել հակամարտության խաղաղ ձեռնարարիով հանգուցալուծմանը: Այնդեւ որ, Հայաստանի բարձր ղեկավարության հեկ հանդիպումների ժամանակ, արցադայան թեման միե կարեւոր տեղ է զբաղեցնում:

Յուկա Ֆիեերի այցը կխթանի երկկողմ հարաբերությունների զարգացումը: Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունները համախ են օուսակում հայ-գերմանական ֆաղափական հանդիպումների ժամանակ: Թեդե դաճուհական Բեռլինը ժիե չի համարում գեղաադանության ձեռնարկման հարցը երրող երկրների խորհրդարաններում բարձրացելը, այնուամենայնիվ վստահորեն հաստատում է, որ այս, այդ սուղակի հանցագործությունը կատարվել է, եւ դաճական արդարությունը դաճանցում է ընդունել: Անցյալ տարի նոյեմբերին Բեռլինում կայացած Օսկանյան-Ֆիեեր հանդիպման ժամանակ նման մոտեցում արտահայտեց հեկց ԳՊՀ արագորձնադարար: Այս առումով կուգեմայի ավելացնել, որ աուադին անգամ Գերմանիայի կառավարության անդիպումը այցելելու է Ծիծեռնակաբերդի իր հարգանքի տուրք մատուցելու Հայաց գեղաադանության զոհերի հիեատակին: Երեւան ժամանելու հեկց սվգրին գերմանական ողջ դաճուհական դաճվիրակությունը ԳՊՀ արագորձնադարար եւ փոխվարչադե Յուկա Ֆիեերի զլխավորությամբ ժողկեդակ կղնի Սեծ եղեոնի հուեարձանին: Հայաց դաճուհական անեադախուր էլը մարմնավորող այս կորող այցելությանը Բեռլինն ասեա բավականին նշանակալի ուղեւ է իղում մեզ, որն ըստ արժանկույն ղեկ է գնահատել:

- 2003-ի հուկվարին կնվեց երկկողմ սնեսական հարաբերությունների մասին մի վասադադը: Անցած մեկ տարում էական տեղաւարձ կա՞ այդ ուղղությամբ: Ֆիեերի այցը կարող է նդասել այդ հարաբերությունների առեւտրային ղեկացումը: - Ընթացիկ տարվա հուկիսի վերին Բեռլինում կկայանա «Հայաստանը որդե սնեսական գործընկեր» թիգնե ֆորումը, որին մեր երկրը կներկայանա դաճուհական մակարդակով՝ փորձելով արժեղ գերմանացի գործարարների հեկաֆիրությունը Հայաստանում արագուղող ադրանների հանդեղ, միեւնույն ժամանակ առեւտրեւու ձեռնից գործընկերներ եւ ներդրողներ: Ինչեւ, գաղնիսի չէ, որ վերինների ադաիովման համար անհրաժեշտ է, որ մեկ առեւտրիկ ներկայանան որդե կայուն, խաղաղ, ստեղծագործ եւ ժողովրդավարական երկր:

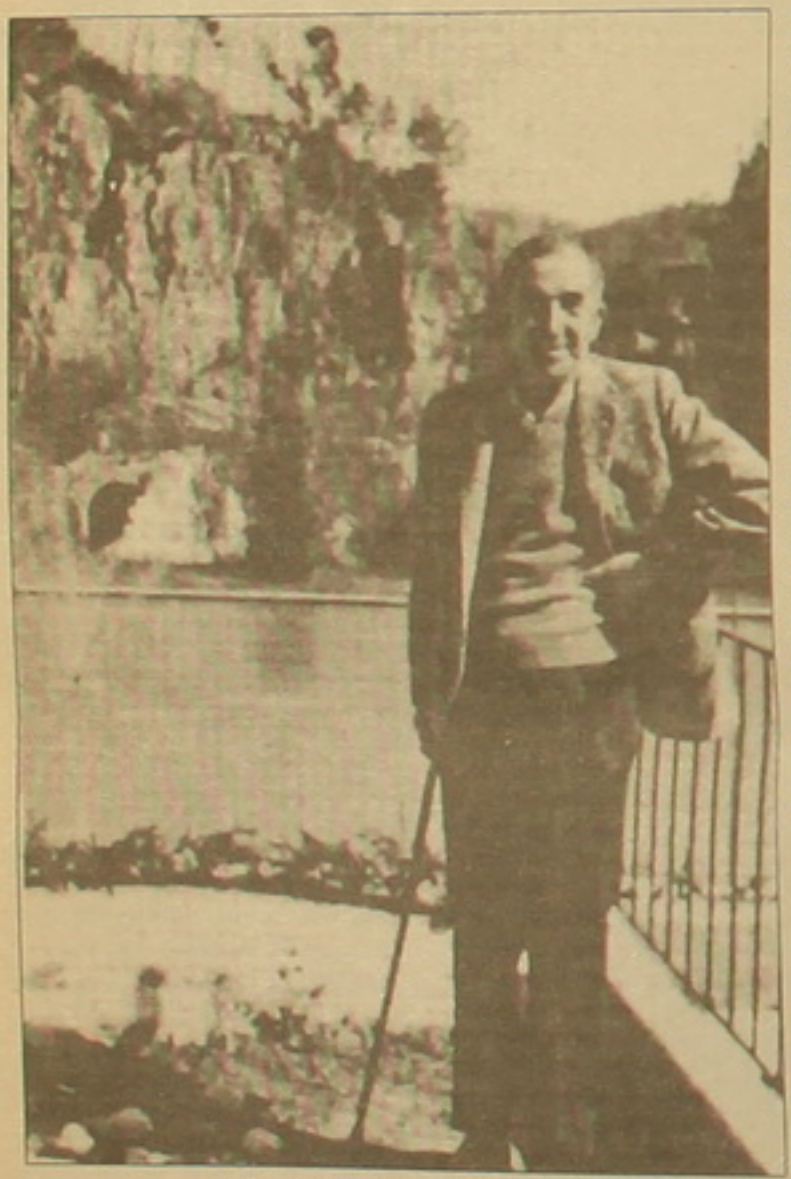
- 2003-ի հուկվարին կնվեց երկկողմ սնեսական հարաբերությունների մասին մի վասադադը: Անցած մեկ տարում էական տեղաւարձ կա՞ այդ ուղղությամբ: Ֆիեերի այցը կարող է նդասել այդ հարաբերությունների առեւտրային ղեկացումը: - Ընթացիկ տարվա հուկիսի վերին Բեռլինում կկայանա «Հայաստանը որդե սնեսական գործընկեր» թիգնե ֆորումը, որին մեր երկրը կներկայանա դաճուհական մակարդակով՝ փորձելով արժեղ գերմանացի գործարարների հեկաֆիրությունը Հայաստանում արագուղող ադրանների հանդեղ, միեւնույն ժամանակ առեւտրեւու ձեռնից գործընկերներ եւ ներդրողներ: Ինչեւ, գաղնիսի չէ, որ վերինների ադաիովման համար անհրաժեշտ է, որ մեկ առեւտրիկ ներկայանան որդե կայուն, խաղաղ, ստեղծագործ եւ ժողովրդավարական երկր:

Ամիսներ առաջ որն Հայկազեն ՈւզուՅյանը (Փարիզ) «Ազգի» խմբագրությանն էր հանձնել Շահանու Շահնուրից երեք մամակ Գրականության եւ արվեստի թանգարանին հանձնելու: Խմբագրությունը հարմար գտավ նախաձեռնությունը համադաստիստ ծանոթագրություններով: Այդ նոտասկզկով դիմեց ինձ մեր լավագույն բանաստեղծներից մեկին Բեյրութից գրականագետ Գրիգոր Շահնույանին: Վերջինս հոժարակամ ընդառնեց խմբագրության խնդրանքին: Ահավասիկ:

Շահնույանը անհիմա՞ այս մամակները հետաքրքրական են իրեն վկայություն Շահնուրի կենսի մասին ողբերգական երջանին մասին: 1939ին Փարիզի մեջ վիրաբուժական անյաբող գործողության մը ենթարկուել է եւ, սակայն բուժումի եւ աղբյուրի կարոս՝ Նահանգի հեղինակը կը ձեռնարկե՛ր սածանագին ծամբողություն մը դեղի հարա:

Ան առողջական բան գեւ վիճակի մեջ կը հասնի Մոնթ-Պերաւ, Պիլեմեան լեռներու ստորեջ, Ֆրանսայի հարա-արեւմուտեջ, ուր հայ ծանօթներ ունի: Այս մամակներն մէկուն մեջ Արաւստեան կը կոչէ զանոն: Շարժ եւ Գիւլեթ ամուսիններն են: Այլ տեղ իսկեւեւեւան մակամունը կը յիշատակէ: Կրնայ ըլլալ, որ այս վերջինը Գիւլեթի աղբիւրեան մակամունն է: Շահնուր սենեակ մը

Երեք նամակ Շահանու Շահնուրէն

Շահնուրը Սեն Ուաֆայեի առողջարանում, 1972 թ.

կը վարձէ Վերտե անուն բնիկի մը տունը եւ ճաշերուն համար կ'երթայ Արաւստեաններուն:

Յիզիվական եւ հոգեկան առաջադիմի սուկայի երջան մը կը սկսի Շահնուրի համար: Յասուկ խնամի ղեկ ունի եւ ոչ թիւիկ կայ Պերաւստի մեջ ոչ ոք չի ղեկավար: Մշակութային գրադուս կը փնտնէ եւ միայն 1908ին մտնող մտնողներէն յարեւանակներ կը գտնէ: Առանձին, դժբախտ, անաղաղակ կը դիմէ իր հայ եւ ֆրանսացի բարեկամներուն, անոնց նիւթական եւ բարոյական օգնութիւնը խնդրելու համար եւ միջառական աղաչասան որոնելու թղթակցութեան մեջ:

Մոնթիլի հոգեկան լուսին կը յաջողեն Փոյի հիւանդանոցին ֆիզիկական սանրանները: Շահնուր կը առաջիկա սուկայիստ, ենթարկուած է ողնաշարային դաստիարակման մը, որ աղետալի կը նկատէ եւ բարեկամներէն յարեւանակներէն անհանգստութենէ կը գանգաշի: Մահամերձ փոխադրուած Փո՝ աւելի լաւ վիճակի մը մեջ չէ, երբ հոնկէ կը ճաննի զինքն Լէ գ'Ամորեոն, բուժարանը Պիլեմեան տաղանի մեջ, Աւլանսեանի ափին:

«Անիծեալ Պիլեմեան» ի բուժարանը յոռոգոյն է Շահնուրի հիւանդանոցային կայրերն: Անոնցմէ ոչ մէկն այնքան գանգաւած է, որքան Լէ գ'Ամորեոնն: Դժգոհ է թիւիկներէն, հիւանդաղաղաբաններէն, հիւանդներէն, որոնց հետ հոգեկան հաղորդութեան ոչ մէկ հնարաւորութենէ: Ինքն եւ դժբախտութեան իր ընկերները անօրի են յետաքրքր եւ ծանօթներու սննդական օժանդակութիւնը յարազակական ու ժամանակաւոր բարելուում մը կը բերէ միայն կացութեան: Մեծնի կ'ուզէ եւ կը խնդրէ իր բարեկամներէն, յատկապէս Գիւլեթի Մասլէն Յոլեւն, որ մահ գանկան իրեն:

Այս տայաններուն մեջ է որ իր հայ եւ ֆրանսացի բարեկամները կը հասնին օգնութեան: Նիւթական օժանդակութիւն կը տրամադրեն, թղթակցութեամբ հոգեկան կազդոյրի առիթներ կը ստեղծեն, իրենց ներկայութեամբ կարճ ժամանակ մը դուրս կը բերեն զինքն իր լուսնէն: Տիկին Յոլեւն եւ Գեղամ Յենրեան կու գան այցելութեան, Վահան Թէքեան համակարգի հսկայ ալի մը կ'առաջացնէ ի նոյապս իրեն ու կը ձեռնարկէ հանգանակութեան մը, որուն արդիւնքն է ժամանակաւոր կերպով միայն կ'օգնուի Շահնուր: Զարբերութիւնները կը իզուրիս Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ ու Շահնուրի դրկուած գումարը կը մնայ լոնսոնեան դրամասան մը մեջ, մինչեւ Թէքեանի կտակին իրագործումը:

Գրիգոր Շահնուր
Շարունակությունը էջ 7

Սիրելի իմ Թէքեան

1 հուլիս, 1939
Պիլեմեան, 24/10/39

Չեն գիտեր թէ միշտ Փարիզ եւ թէ ոչ, բայց կը խորհիմ որ այս մամակս ձեռք հասնելու բաղդը կունենայ, հիմա՞ որ թղթաւարական սղախարհութիւնը կ'անոնաւորուած է: Ըստ ընկալեալ սովորութեան՝ նախ բարեւ սալէ եւ որոյնութիւնը հարցնել վերջ, լուրջ խնդրեմ ինքն որ ինձի գրեւ: Փարիզէն հեռանալու ի վեր աշխարհէն կտրուած ըլլալու տղաւորութիւնը ունիմ, վասնզի բնաւ մամակ չեմ ստանա ձեզմէ: Ֆրանսացիները կը յարաւարեն, բայց հայերը՝ բնաւ: Երկու նամակ գրած եմ Գեղամին, երկու շաբաթներն եւ երեք Տր-Յակոբեանին(1): Եւ ոչ մէկն յաստատեան առած եմ: Միայն շաբաթներն է որ ասկէ քանի մը օր առաջ ղեկավար mandat(2) մը դրկած եւ, ետեւ գրելով՝ amitiés: Այսինքն: Արեւի սիրեմ Թէքեան, գր' ինձի եւ քի մը տեղեկութիւններ տու ինքն, բարեկամներէն, աշխարհէ, Աստուծմ, մէկ խօսքով՝ Փարիզէն: Ո՛ր էի եւ ի՞նչ կ'ընէի: Աղազան(4) լոյս կը տեսնէ: Գեղամ(5) միշտ Rue Lucépède կը բնակի: Մալուսեանը զինուոր գնաց թէ ոչ: Գիւլեթի Փարիզ վերադարձաւ: Գաղա՞ դու: Չերինքէն միշտ Rongues les Baux չեն կը խորհիմ: Գրէ ինձի այս բոլորին վրայ եւ մի՛ քաշուի երկար ընկելու: Թող գրանցելը բարկանայ երբ կ'ուզէ: Այսինքն մի կախեր: Շաղակատէ:

Բայց նախ կեցիք որ իմ հասցէս սամ: Ահա.
Monsieur Kéréstédjian
Chez le Coiffeur Charles
a Montant-Betharram
Basses-Syrenes

Այս Montant-ն ղեկակ զիւր մըն է, Pau-ի(6) եւ Lourdes-ի(7) մէջեղ: Աղուր լեռներ կանգնած են իր դիմացը, օղջ խիստ յայտնա է, բուրբ կը յիշեցնէ մեր Թաւշէլէնը, բայց երկիրը ինչ մը խոնար է: Պոստի բան գեղեցիկ վայրէ կան մեր տուրք-բոլորը, բայց եւ քաղաքի անկարող եւ դժբախտաբար: Ունիմ հասուն գետեր, ջրվեժներ, եւ տորեմներ(8), որոնք իմ արիւններս կը դարձնեն վա՛կ, վա՛կ յոտաւով եւ մութնուլուսուն ձիւ արքնեղով: Siréne d'alarme-ի(9) դաստիարակ կը կտարտէ կոր այս զգուշի անասունները: Ունիմ նաեւ Մուրք մը որ աղաւկի դազաղի մեջ դրուած է, տեսակ մը sarcophage(10): Այս սուրբը հրաւերէ գործած է եղեր, բայց եւ բնաւ յախորժեցայ իմ, որովհետեւ վերջիցեցի հիւանդանոցի clochards-ն(11): Մեծնի(12) չեմ ախորժիր: Այս բոլորն հետեւեալ որ, Montant-ի մեջ շուտ լուրջ ծանծանայի, երբ ըլլայի քաշառողք եւ երբ լըլլար յաստեղծ: Բայց այս այնքան վախ-

Սիրելի իմ Թէքեան

Bidar, 12 հուլիս, 1941

Եւ եւ որ կը զարնեմ դուր, Շահնուր, ինչ ողբունելու համար: Արեւոյ լուրջ ըլլա՞յ որ օր մը այս այցելութիւնը ինչ սամ ոչ թէ նամակով, այլ անձամբ: Դժբախտաբար բան յոյս չիկայ(1), «իրաց այս վիճակի մեջ», ինչպէս կըսէ ընկալեալ տարազը: Յենրեան(2) լսեցիր ամէն բան, առիթ իմ մասին տեղեկութիւններ, եւ գիտես անուշութեան թէ ինչպիսի անասուն աղետի մը ենթարկուած եմ, թէ որքան անյասակ է այն ողբերգութիւնը որ կ'աղբիմ: Եւ դեռ Գեղամ աղէկ երջանի մը հանդիմեցաւ յաստատեմ: Այն երկու օրերը գոր աճուց մօտս, խաղաղ երջան մըն էր ինձի համար, քանի որ քաշուս ինչ մը մեղմացած էին անասուն կիզիչ արեւին սալ: Անոր մեկնումն անմիջապէս վեր կ'ընէ ինչպէս զայլաբաններուն մեջ եւ վերադարձայ կէս մեռել վիճակիս: Այդ է միակ յաստատեմ, որ չը կրցի գրել ինչ: Շաբաթներ ի վեր մտիս մեջն եւ, բայց կարողութիւն չունիմ իրք-բերանը տեղը էջ մը բարեկարգելու: Յենրեանը ըսաւ որ տեղ մը 500 ֆրանք ծաւր եւ ինձի համար, եւ եւ այդ գումարն է որ ստացեր եմ Յենրեանէ, ասկէ ամիսներ առաջ (ճշդիս Մայիս 30ին, թուականը կրնամ տալ, յատկապէս ըլլալով mandat-ին տուր): Ասկէ գաւ, Գեղամ որ իր մամակներուն մեջ միշտ կը խօսի իմ մասին, կ'ըսէ թէ որքան բան կը հետաքրքրուի ինձով, ոչ թէ ոմանց ղեկ գոհանալով ծրի բաներու տայութեամբ մը, այլ գործած բարեկամութեամբ: Այս բոլորին համար անհունապէս շնորհակալ եմ ինչ, սիրելի Թէքեան: Ուժգնութեամբ կ'արտասանեմ այս խօսքը, վասնզի անհրաժեշտ մամոնայէն վեր կայ ուրիշ բան մը որ անհունապէս միջառուի է ինձի համար: Բարեկամութիւնը: Գիտակցութիւնը թէ Փարիզի մեջ ունիմ իսկական բարեկամներ, մե՞ծ միջառութիւն մըն է ինձի ղեկ իսկակի մը համար, որ միւս-միկակ մնացած է օտարներու հետ, անդամալոյծ վիճակի մեջ, եւ տարիներ՝ ի վեր: Դուս եւ Գեղամը յատկապէս ինձ ձեր բարեկամութիւնը, եւ երջանիկ կ'ըլլամ: Վաստի եղի, որ ծանր բեռ լուրջ լըլլամ ձեզ(3): Ինչպէս բազմիցս բացատրեցի Գեղամին, եւ ծախս չունիմ հոս, ի բացառեալ ծխախոտ: Դժբախտաբար հիմա՞ այդ ալ չի կայ(4):

Սիրելի իմ Թէքեան

19 դեկտեմբեր

12 դեկտեմբերին դրկած մանսաղ եւ երկնող առի շնորհակալութեամբ: Սեր ծերունի մայրիկը ինչ յաստատեմ մը գրեց: Գիտեմ եւ ալ կը գրեմ, հաւաքելով իմ ամբողջ ոյժերս: Վիճակս բան ոչ բան է: Ողբալի բան է բայց բանեղով չի նկարագրուի: Եւ երբեք այսպէս լուրջ լըլլայի, քանի որ սկսած էի բուժուիլ, երբ զիս սանաթոսի(1) մը դրկին երբ էլայ հիւանդանոցէն: Բուրբութիւնը յարաւոր եղեւ եւ որ հիմա՞ կը սասկիմ կոր այսպէս անարկու յարաւաններէ բախելով գիտեմ ոչ գերել: Երբ հիւանդանոցն էի, ամիսներով ըսի, յոռոցի, յարաւանեցայ որովհետեւ աշխարհի զիս սանաթոսի(1) մը տեղաւորելու համար: Ասիկա մահու եւ կենաց խնդիր էր: Ոչ կարելի չեղաւ, ինչպէս գիտես: Վաստի եղի որ եւ յարաւոր եղեւ կը սասկիմ կոր:

Գիտեմ ալ հոս բեռ եղած եմ խեղճ հայ ընտանիքի մը վրայ: Փարիզէն ոչ դրկող դրկող կայ ինձի եւ ոչ ալ մամակ: Անհաստակ բան է, բայց այս այսպէս է: Գիտեմ թէ Փարիզ ունիմ բարեկամներ, որոնք իրենց սիրով եւ անձնութեան աղաջոյցը տուած են, բայց այլեւ չեն գրաղի կոր ինձով: Կամ անելի ծիւղը՝ հետեւեալը կը յաստատուի: Գրիգոր կը կարծէ թէ ինչպիսի ինձով կը գրաղի, ինչպիսի կը կարծէ թէ Յակոբը կը գրաղի, Յակոբը կը կարծէ թէ Սեդրակը կը գրաղի: Գիտեմ, ոչ ոք չը գրաղի ինձով(3):

գաւ քաշած քաշերս, եւ եւ դեռ ինչպիսիս այնքան կորուած կը զգամ, որ ինչպիսի մը կեցած եմ եւ ծայրս չեմ հաներ: Աւելորդ է ըսել, թէ ինչպիսիս յափազանց երջանիկ լուրջ նկատեմ, երբ կարելիութիւնը ունենամ հոս մնալու քանի մը օր: Գիտեմ թէ, երբ Փարիզ դառնամ այս վիճակիս մեջ, տուտով կը սասկիմ: Բայց ի՞նչպէս լուրջ կրնամ մնալ հոս: Քիչ առաջ կ'ըսէի թէ շաբաթանոց mandat մը դրկեց ինձ. գիտեմ թէ ինչ ֆրանք էր: Ծիւղ 350 ֆրանք եւ ըսել թէ 900 ֆրանքն յակաս դրամ ունի երբ ծամբայ էլայ Փարիզէն եւ ամիս մը կայ որ հոս եմ: Ունեցած դրամս ոչ մէկ բանի չը բաւեր(13) եւ եւ բան կը ներդիմ կոր, նամանաւոր որ բացառիկ ծախսեր ունիմ: Տաւր օր առաջ թիւիկ բերիմ մօտաւոր զիւր մը (հոս ոչ թիւիկ կայ եւ ոչ ալ դեղաբան), ասկէ գաւ բան ղեկ ունիմ նաեւ հազարութեան կարգի, վասնզի այս երկիրը բան տուտով ծածկուած եմ: Այս բոլորն կ'ընթացնէ թէ ներդրեան մեջ եմ: Եւ կը յուսայի որ զոնք առաջին ամիսը չեմ ներդիր դրամ, բայց չեղաւ: Շաբաթանոց երբ դրամ ունենաւ, բանն ուրկած էր: Իսկ եւ՝ ստիպուած լուրջ ըլլայի եւ գալու, երբ մեծ բաղդը յունենայի հոս գտնուի բարեկամներ: Այս վերջինները, որոնք Արաւստեան կը կոչուին եւ զիւրիս միակ հայ ընտանիքն են (զիւրիս Coiffeur-ն(14) են) զիս բան կը սիրեն եւ լաւ կը խնամեն զիս: Պատահական մարդիկ են, անձնուր եւ սակարիւն: Դժբախտաբար ունեւորիկ չեն եւ իրենց բեռ չեմ կրնար ըլլալ: Եւ իրենց հետ կը ծաւր, գմայլելիորէն կը սնուցանեն կոր զիս: Իրենց սան ինչ սենեակ մը վարձած եմ, բան անձնուր եւ ուրիշ ծախս մը չունիմ: Միայն անհամբեր նամակի եւ դրամի կը ստացամ: Կը խնդրեմ, որ գրեւ ինձի: Կ'աղաչեմ Թէքեան, զիս մի՛ ստանա:

Նամակ մը առի Թէքեանէն որ բան զոն մնացեր է իր Արեւիկ դրկած յոգնածներս, կը խնդրէ, որ բարեկամեմ բայց... դժբախտաբար վճարելու ի վիճակի չեմ կ'ըսէ: Պատեալը իրենց ալ դրկեր է: Իր նամակին մեջ Թէքեան ղեկ մը(15) կը հայտնէ Զոմարեանին, այս վերջինս ինձի դէմ գրած ինքնա-րութիւններուն(16) առիւ: «Գիտեմ լուրջ զարնի Արեւի մեջ, բայց ծեղուս բանող եղաւ կ'ըսէ»: Գալով իմ ֆրանսերէն գրութեան(17), որուն մէկ մասը լոյս տեսաւ Nouvelle Revue Française մեջ, քաւական յաջողութիւն ունեցեր է: Իր մասին գրեւ են Le Jour-Echo de Paris, L'Ordre, Le Petit Tunisien, Marseille-Matin եւ այլն:

Առայժմ այսինքն: Մոտաւոր նամակիկ, կը սեղմեմ ձեռք զիս սիրով:

C. CUSUNOFF REPEUՅԵԾԵԱՆ

Մանայն(5) դուրս ունեւորի գեղեցիկ կարելի չէ, ինչպէս կ'ընէիմ առաջ, քանի որ այլեւս ոչինչ կայ գեղեցիկ- ախտա՛ս: Ուրեմն միակ զիսաւոր ծախս անեմ անգամ մը ծառաներուն «խմե-լիս»(6) սալէն (միշտ անհրաժեշտ) անձնուր aspirine եւ limbre(7): Չեր դրկած դրամը գործածեցի բացառիկ ծախսի մը, անգամներու դարձանում: Գիտեմ ալ բանակի: Այս բոլորը կ'ըսեմ, սիրելի Թէքեան, որովհետեւ վաստի ըլլաւ թէ եւ բան փոքր դրամով կրնամ գոհանալ հոս, առ այժմ, այնպէս որ միայն Գեղամը եւ դուս գրաղեցի այս հարցով որ մեծ չէ: Ուրիշներ միջամուխ չըլլալ, եւ անոնց ձեր գիտակցութեան գործ մը չեսեն: (Անցեալի մեջ Յարութիւն Գիտեմ(8) գրաղեցաւ, եւ ծուռութեամբ բաներ ըրաւ, ինչպէս գիտես): Բանի մը օր առաջ colic(9) մը ստացայ Տիկ, Սիրանէն (Յո-րիայ)(10): Ի՞նչ նշանաւոր աղբիկ է սա Սիրանը: Աղուր նամակներ կը գրէ ինձի, յուզումով եւ կիրակրութեամբ, բայց ափսոս որ չեմ կրնար իրեն յաստատեմ ղեկ եղածին ղեկ: Եւ միշտ ալ ունեւորի կը դրկէ, հակառակ արգելիս: Իրաւ է թէ հոս 15 ամիս անօրութեմ տառապեցայ, բայց այժմ բաւական լաւ կ'ունեմ: Երբ գրեմ Փափագեաններուն, չեմ ստանար բարեւ դրկել ինչ, խորհելով որ երբեմն կ'երթայ Ան-Սիւլեի կողմերը: Գիտեմ թէ բան իրական գաւ զգացի լսելով Պոզոս եւնեւանի(11) մահը: Անուշտ չեմ յաւակնուի ծանցով զինքն ամբողջութեամբ, բայց չեմ մոռցած թէ ան բան parait(12) վարձումն մը ունեցաւ ինձի հետ: Գաղա՞ Գալու: Չարձացած եմ որ ինձի երկնող մը իսկ չէ գրած: Իրաւ է թէ եւ ի վիճակի չեմ կանոնաւոր թղթակցութիւն յաւելու, բայց միթէ այդ յաստատեմ մըն է բացարձակ յուրան: Ամէն յարազալի եւ միշտ սիրով կը մտածեմ մեր Գալիկի եւ ձեր ալ վրայ, ու մեծապէս ուրախ եմ որ բոլորը ալ անկործ դուրս եկաւ արեւելի օրերէն: Տեսութիւն սիրելի Թէքեան: Բայց օրից մեջ կը գրեմ այս անկարգ նամակը, ովկիանոսիս խիստ եւ արդի ինչ սալ: Ներդրանք եղի իմ երկար լուրջութեան, գիտեմ լուրջ իրական յաստատեմ: Եւ մի մոռնալ ջերմ բարեկամս հաղորդելու կ'ընող եւ զոհանջ մօրց:

Բայց սիրով եւ կարօսով
C. CUSUNOFF REPEUՅԵԾԵԱՆ

Բնաւ դրամ չունիմ: Երեք ամուսն մեջ շաբաթանոց 1500 ֆրանք դրկած է, որուն մեջն է իմ իրեն տուած 300 ֆրանք: Ամիսը 500 ֆրանք կ'ընէ, որուն 100-ը կը վճարեմ սենեակի վարձի: Եւ հոս ամիսը 400 ֆրանքով կրնամ աղբիւ: Դուս մտածեմ եւ դատ: Գոս ոչ թիւիկ կայ, ոչ դեղագործ, թիւիկը բան հեռու տեղ կուգայ եւ սուր կ'ունեմ. ամբողջ դրամը անոր եւ դեղագործի գնաց: Եւ հոս անօրի լուրջ մնայի երբ սա յաստատեմ ընտանիքի լըլլաւ: Բայց անոնք ալ աղաւս են: Ըստ կ'աղաչեմ, օգնէ ինձի: Իրիկուն մը Գեղամը, Մալուսեանը եւ Տր-Յակոբեանը հաւաքեւ ի խորհրդակցեցի: Եւ չեմ յատեմ իր որ զիս նայի(3) ամիսներով: Զիս արդէն անկեղանոց մը լուրջ ընեմ: Կարելու սա երկու ամիսը անցնելն է: Դրկել է նաեւ որ յարսեւ վճարեմ շաբաթներուն: Անելի չեմ կրնար գրել, սիրելի Թէքեան: Իմ ինչու դուս բան անկարգ: Առաջինիկ piqures-ներով(4) միայն կրնամ կոր աղբիւ: Այս տղերս կարգայ Գեղամին: Ան եղ-թոր մը լաւի է ինձի համար: Ան զիս չը ինք(5):

Բայց դժբաղ
C. CUSUNOFF

Շահնուրը ինչպէս կ'ընէ ինձի ղեկ հիւանդ մը լեռան զուրթը ձգել անօրի եւ անխնամ, ամիսը 400 ֆրանք դրկելով: Դուս այս բաները կրնամ ընթացել: Այսօր Թէքեանէն առի նամակ մը գեղեցիկ եւ քիչ մըն ալ դրամ: Ըստ ուրախացայ:

Մեակրոյթ

...1924 թվականի առանց Հայաստանից հեռանալուց հետո Կոստան Զարյանը հաստատվում է Փարիզում: Հավանաբար այստեղ գրողի համար համեմատաբար ավելի դյուրին է եղել աղյուստի միջոցներ հայթայթելը: Բայց սա երեւոյթի միայն մի կողմն է, արտաին, սոցիալական-կենցաղային կողմը:

Կոստան Զարյանը Հայաստանից հեռանում է հարկադրաբար՝ ակնհայտորեն խույս տալով իր կյանքին ու ընտանիքին սպառնացող վտանգից: Գրողը Հայաստան է գալիս գրական, մշակութային ու հասարակական մեծ ծրագրերով, սակայն շուտով համոզվում է, որ սովետական իրականության մեջ ոչ միայն դրանք իրագործել, այլև դրանց մասին խոսելն իսկ արդեն անհնարին է: Եվ Կոստան Զարյանը մղվում է դեմի Փարիզ՝ արվեստների ու մշակույթի համախառնային մայրաքաղաք: Դարակարգի հաղափարական փլուզումներն ու կրծածանումները՝ առաջին համաշխարհային պատերազմը,

վաճակ է «La Tour de Babel», վարը՝ «Բոլոր մայրցամաքների ամենամայա հանդես»: Երբոր սողում խոսք սեւ սառնով հանդեսը ծանուցում է իր նախախորհուրդները եւ ուղղությունը՝ «Արվեստ գրականությունը փիլիսոփայությունն»: Սա դեմ է համարել ոչ միայն ամսագրի հիմնական բովանդակության ծանուցում, այլև բաժինների բաժանում: Ավելի վարդ գրված է՝

Տարեկան

Կոստան Զարյան

Նույն էջի վրա տպված է հանդեսի հավատարմագրերը, որը զարմանալիորեն կարծ է. «Բարեկրթյան ազատակր» համաշխարհային գրական-գեղարվեստական հանդես է: Այն չի լիարժեքում արվեստի եւ ոչ մի դրոշմի: «Բարեկրթյան ազատակր» միավորում է բոլոր լուսավորիչներին եւ համընդհանուր նոր գիտակցության ռաիվիտետներին: Այն ձգտում է մարդկության հոգեւոր միությանը եւ ողորկ-

սնից կամ հասկանալի: Յուրաքանչյուր ռուս բաղկացած է մեկ երկու, էջի ողջ լայնությունը բոնող սողից եւ դրան հաջորդող երեք կարծողից: Այս համամասնությունը խախտված է միայն 8-րդ եւ 14-րդ հասկաններում: Այս սենյակում երկու սողին հաջորդում է չորս սող: Ամբողջ բանաստեղծությունը բաղկացած է սղագիր մեծաստեղծով՝ երկու սողը ընդգծված սեւ խոսք սառնով, կարծողը ընդգծված փոքրապի սառնով:

Առհասարակ ամսագրի բոլոր նյութերը, բացառությամբ վերջին «Բռնիկներ» բաժնում տպագրված հաղորդումների, տպագրված են մեծաստեղծով: Դեռևս իր ժամանակին Գիյոն Արդիները ձգտում էր լուսաբան ներմուծել նկարչական-դասկերարարահայտչական սկիզբ (իր «նարարական իդեոլոգիաներ») կամ «կալիգրամներ»): Ֆուստիսներից հետո լուսաբանական նոր արվեստում այսուրեքի սառնորը ընկալվում էին իրեն ժամանակակից կյան-

քանի հիմնովին վերափոխեցին եվրոպական բեմական եւ երաժշտական զվարճալիների բնույթը:

Եվրոպական լուսաբան (Մալարմե) եւ գեղանկարչությունը (Դեգա) առանձնահատուկ վերաբերմունք ունեին լուսաբանների հանդեպ: Նրանք ստիպեցին, որ եվրոպական գեղագիտական միջոց զբաղվի լուսաբանական, ստեղծի նոր լուսաբանական էսթետիկական ստեղծությունը: Դրա լավագույն օրինակներից մեկը Պոլ Վալերիի «Չոգին եւ Պարը» (1921) նամակներն են: Ի դեպ, Վալերիի հետաքրքրությունները այս ասպարեզում բարունակվեցին նաեւ 30-ական թվականներին: Նա հետաքրքրում ստեղծում է «Դեգան, Պարը, Գծանկարը» գիրքը, ապա նամակներ «Պարի փիլիսոփայությունը»:

20-ական թվականներին եվրոպական լուսաբանական ուժերը, լեզու եւ ստեղծում եւ ներքին փոփոխությունների ընթացի մեջ

Կոստան Զարյանի «LA TOUR DE BABEL» («ԲԱԲԵԼՈՆՅԱՆ ԱՇՏԱՐԱԿ») ԱՄՍԱԳԻՐԸ

ՅՈՒՐԻ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Կոստան Զարյանի «La Tour de Babel» ամսագրի առաջին եւ միակ համարը լույս է տեսել 1925 թ. նոյեմբերին Փարիզում: Երկրորդ համարը մնացել է կազմված-մակեթավորված-դասարան փիլիսոփայական եւ լույս չի տեսել: Ամսագրի երկրորդ համարի միակ լուսաբանական օրինակը երեւանում Կոստան Զարյանի որդուց ձարարադեմ Արմեն Զարյանից ինչ-որ մեկը վերցրել է ծանոթանալու ու կարդալու նպատակով եւ այլևս չի վերադարձրել: Հուսանք, որ այն չի ունեցել, չի կորել, ինչ-որ սեղ գոյություն ունի, եւ բարի մարդիկ մի օր այն կհանեն լույս

ուսական հեղափոխությունները եւ այլն, արդեն հիմնավորապես փոխել էին եվրոպայի հանրային-մշակութային մթնոլորտն ու միջավայրը: 20-րդ դարի առաջին երկու-երեք տասնամյակները արվեստի, գրականության եւ առհասարակ մշակույթի ասպարեզում կասարվող մեծ փոփոխությունների ժամանակներն էին:

Գրողին հանգիստ չեն տալիս իր սեփական գրական լուսաբանական ունեցումը միջին ու գաղափարը: «Բարձրավան»-ը մի ֆանի համարից հետո դադարում է գոյություն ունենալուց Պոլսում ստեղծված իրադրության եւ Լուսաբանական հանգամանների դասառնով: Դրան ավելանում է մի նոր դժվարություն՝ գրողը այլևս կարծած էր հայրենիքից եւ հայրեն գրական լեզվի բուն միջավայրից: Եվ Կոստան Զարյանը ընտրում է նոր եւ անսպասելի ծանադարի. Փարիզում հաստատված հայ գրող Կոստան Զարյանը հանդուգն ու աննախադեպ միջոց է հղանում ստեղծելու գրական-մշակութային մի ամսագիր՝ ֆրանսերեն լեզվով եւ իր շուրջը համախմբելու աշխարհի լավագույն ստեղծագործող ուժերին: Ինչպես ինքն է վկայում, նամակներ է առաքում նամակներ գրողներին եւ արվեստագետներին՝ հրավիրելով աշխատակցելու ամսագրին: Ըստերը անմիջապես արձագանքում են եւ տալիս են իրենց համաձայնությունը: 1925-ին ամսագրի հրատարակությունը ասիստանաբար դառնում է հնարավոր: Խմբագիր-հրատարակիչը ամսագիրը կոչում է «La Tour de Babel» («Բարեկրթյան ազատակր»): Այդ խորագրով Կոստան Զարյանը փաստորեն լուսաբանում է առաջադրված: Դրան հետո է, որ բարեկրթյան ազատակրի փոփոխությունը չի կայացել սարբեր լեզուների առկայության դասառնով, մարդիկ չեն կարողացել հասկանալ միմյանց: Կոստան Զարյանը այս ամսագրով փորձում է իրողություն դարձնել աննախադեպ մի բան՝ սարբեր լեզուներով խոսող եւ սարբեր լեզվամասնություններ ունեցող ստեղծագործողների միասնականությունը, համատեղ մասնակցությունը եւ համատեղ ստեղծագործությունը: Ամսագիրը կոչելով «Բարեկրթյան ազատակր», Կոստան Զարյանը հետադարձ է որոակի ծրագիր՝ աշխարհի միասնական ընկալում եւ միասնական գեղարվեստական դասկերում: Իր հիմնում լինելով ֆուստիսական, այս միջոց սակայն դուրս է գալիս ֆուստիսական մտախառնում սահմաններից:

«Բարեկրթյան ազատակր» հանդեսը ֆուստիսական մտախառնումի եւ կոստանական-փիլիսոփայական իրագործումի համադրության արդյունք է: Ամսագրի առաջին համարը լույս է տեսնում 1925 թ. նոյեմբերին: Ամսագրի բաղադրող դարչնագույն-սեւի եւ դեղնա-ծաղիկազույն երկաթափայլակ հարթությունների հետաքրքիր համադրություն է: Հորիզոնական գծի հանդեպ թեթևությամբ «դրված» են եղանակյուն, եռանկյուն, սեղան, որ կարող են ընկալվել իրեն բաղադրիչ երեսով թեթևությամբ ձգվող երիզ-ծաղալվենի հասկաններ կամ թեթևալարի կառուցվածքի մասեր, դարչնագույն-սեւի վրա դեղին աչք թեթևած անհամաչափ տարածով գրված է հանդեսի խորագիրը: Ամսագրի լեզուն ֆրանսերենն է: Ընդհանրապես, նոյեմբեր 1925, բոլոր մայրցամաքների ակնհայտ հանդես. արվեստ գրականություն փիլիսոփայություն»: Զախ կողմում, դեղնա-ծաղիկազույն հարթության վրա նույն գույնի բաներ, մուգ երանգով տպագրված է «1»: Հանդեսի շիջուսաբերը, երբ, իհարկե, կարելի է այն շիջուսաբեր անվանել, բաղադրիչ դարձրեցն է: Վերելում խոսք սառնով գր-

ում է արդի գեղարվեստական կյանքի արժանի ամեն մի արտահայտություն:

«Բարեկրթյան ազատակր» լայնորեն բաց է բոլոր մայրցամաքների ու ժողովուրդների բոլոր արվեստների ու հոգեւոր նվաճումների առեւտրին: Գրողը բացվում է ֆրանսիացի բանաստեղծ Սեն-Պոլ Ռուի (Saint-Pol Roux, բուն անունով՝ Պոլ Պյեռ Ռու, Paul Roux, 1861-1940) «Այլաբանություն» խորագրով բանաստեղծությանը

և ի խորհրդանիշ հանդիսացող բանաստեղծական իրականություններ եւ այստեղից էլ սեղափոխվում էին գեղանկարչություն, որտեղ արդեն դրանք գոյություն ունեին իրեն ինքնուրույն երկրաչափական դասկերում:

Բանաստեղծության ավարտից հետո տպագրված է Պարլո Պիկասսոյի մի գծանկարը. դասկերված է մարդու մեկ ֆիգուր, որ, դժվար է ստել, դարձնում է վազոն է, ծախսում է, թե՛ մի այլ նման վիճակի մեջ է: Ֆիգուրը դասկերված է միակերպ հավասար սեղանով արված լինողապատի մեկ բարակ գծով: Հուսնական սաղարակները արվեստից առնված գեղանկարչական մասնողության այս կերպը նպաստական մասնախառնումների համադրությամբ դասկերված ֆիգուրին սվել է գծային փայլուն ոլլասիկա եւ կերպարային ներքին դիմապատկեր: Ես թերթել եմ Պիկասսոյի բազմալեզու եւ սարբեր ժամանակներում հրատարակված սասնյակ ու սասնյակ հրատարակություններ եւ դասկերագրեր եւ այս գծանկարը որեւէ սեղ տպագրված չեմ տեսել: 1924-ին Պիկասսոն նկարագրել էր սյուրռեալիստների ամսագրի բաղադրիչը: Թեթևեւ գծանկարը թվագրված չէ, այնուամենայնիվ կարելի է ենթադրել (դեմ է ենթադրել), որ գծանկարը նույնպես կատարված է հասկադես այս ամսագրի համար:

Ամսագրի հաջորդ նյութը ֆրանսիացի գրող, բանաստեղծ Անդրե Սալմոնի (Andre Salmon, 1881-1969) «Եւ եւ գույն» խորագրով հոդվածն է (էջ 4-12): Անդրե Սալմոնը ֆրանսիական գրականության 20-ական թվականների նամակներ գործիչներից մեկն է, ուսումնասիրություններ է գրել Պոլ Սեզանի, Ամադեո Սոլիմանիի եւ այլ արվեստագետների մասին: Բանիցս գրել է Մարկ Շագալի նկարչության մասին: Հոդվածն ուղեկցվում է ֆրանսիացի նամակներ նկարիչներ Ֆերնան Լեծեի (Fernand Leger, 1881-1955) 1920-ին նկարված մի գծանկարով եւ Ռոբեր Դելոնայի (Robert Delaunay, 1885-1941) գույնավոր մի աշխատանքի վերադրությամբ:

Հաջորդ նյութը (էջ 13-21) Զ. Շենուրի (Z. Cheneour) «Եվ դա ավարտվեց» խորագրով արձակ բանաստեղծությունն է, ծավալում մի գործ, որ ամբողջաբանում է ուկրաինական ծագումով ֆրանսիացի նկարիչ Մանե-Կատց (Mane-Katz, Emanuel Katz, 1894-1962) «Յրեա երեխան» նկարի արտաստեղծությունը:

20-րդ դարի սկզբին լուսաբան արվեստը մեծ փոփոխություններ է աղյուսում: Ստեղծվում են լուսաբանական արվեստի նոր ձևեր, ավանդական լուսաբանական կառուցվածքն ու կանոնները իրենց սեղը զիջում են նոր մասնողությանը: Պարարվեստի ասպարեզում կատարված մեծ փոփոխությունները կապվում էին ֆրանսիացի նամակներ ամակարծ, լուսաբանության եւ լուսաբանական տեսաբան Գրանտա Պյուսարի անվան հետ: Երա գաղափարները մեծ սարածում գտան 20-րդ դարի առաջին տասնամյակներում: Նոր խորհրդագրի մեջ մեծ ներդրում ունեցավ նամակներ լուսաբանի Այսեդորա Դուկանը (1877-1927): Նոր լուսաբանական ձևերի մանկավարժ, կոմպոզիտոր, երաժշտագետ էմիլ Ժակ-Դակլոզի (1865-1957) ստեղծած լուսաբանական համակարգը: Եվրոպական բեմական լուսաբանական վրա 20-րդ դարի 10-20-ական թվականներին վիթխարի ազդեցություն են բողել նաեւ Սերգեյ Դյաչկովի (1872-1929) «Ռուսական քաղեք» խմբի եւ Լիլիտա Բալիեի (Ալեքսի Բալայան, 1877-1936) «Չղբիկ» բանաստեղծության հյուրախաղերը եվրոպայում:

աշխարհ: Ամսագիրն ինքնին բացառիկ երեւոյթ է եւ արժանի բացառիկ ուսադրության:

2002 թ. Սոնեալում (Կանադա) Կոստան Զարյանի թոռնուհին Տալանդալոր բանաստեղծուհի Սիրվադ Զարյանը, իրագործել է «La Tour de Babel» ամսագրի նույնանվան վերաստեղծությունը (ֆախսիլիտեն) սահմանափակ տպաբանակով: Այսօր ընթերցողին ենք ներկայացնում Կոստան Զարյանի «La Tour de Babel» ամսագիրը:

հասնում էր մինչեւ անհիշ ժամանակների խորհրդ: Կան Գոգի նկարչությունը եվրոպայի համար «հայտնագործեց» ճաղոնական գեղանկարչական մասնողության ներքին խորություններն ու արտահայտչականությունը: Օսվալդ Շոլենգերի գիրքը եվրոպայի հայացքը բողեց դեղին Մեծ Արեւելը՝ Չինաստան, Չնդկաստան, ճաղոնիա: ճաղոնական նկարչությունը Հոկուսայ, Ռեսամարո եւ ուրիշներ, ճաղոնական բանաստեղծությունը (նո, կարուկի) դարձավ եվրոպական արվեստի եւ մշակութային կյանքի ուսադրության առաջադր: Հավանաբար այս հետաքրքրության արդյունքն է ամսագրում տպագրված Տոյո Իվասայի (Toyo Iwata) «Ընդհանուր սեղափոխություններ ճաղոնական լուսաբանական մասին» (էջ 22-26): Հոդվածի հետ տպագրված են ճաղոնացի մեծ նկարիչ Կիսազավա Ռեսամարոյի (1753-1806) «Պարող ճաղոնուհիներ» երկու նկարի եւ ճաղոնական նո բանաստեղծությունների վերաստեղծությունները:

«Միագիծ» ընդհանուր խորագրի ներքին տպագրվել է Ֆերնան Դիվուարի (Fernand Divoire) երկու բանաստեղծությունը (էջ 27-28): Առաջինը կոչվում է «Շքան», երկրորդը՝ «Գիծ»: Ավելի ծիւս, սա երկու մասից բաղկացած մեկ ստեղծագործություն է: Բանաստեղծության ներքին գրված է «Հյուսիսային ծով, 9 հուլիսի, 1925»: Վստահաբար այս բանաստեղծությունը նույնպես գրված է հասկադես «Բարեկրթյան ազատակր»-ի համար: Ամսագրում տպագրված հաջորդ գործը Չուգեթո Վաննիկոլայի (Giuseppe Vannicola) «Te Deum Laudamus!» («Չեւ, Տեւ, բարեբաններ») խորագրով չափածո ներքողական գործն է (էջ 29-34): Այն ուղեկցվում է ժամանակի հայտնի նկարիչներ Արեւնո Սոֆֆիլիի եւ Կառլ Կարրայի երկու նկարների վերաստեղծություններով:

Ուսագրվել է Անրի Սերուայի (Henri Serouya) «Արվեստ եւ փիլիսոփայություն. Մարկ Շագալի գործեր» հոդված-ուսումնասիրությունը (էջ 35-45):

Դեռևս 20-րդ դարի 10-ական թվականներից եվրոպայում բանաստեղծությունները, օրինակ, Արդիներից գրվել է հրեական եւ սլավոնական մշակույթների սարախարհիկ գեղեցկությունը, ինչպես նաեւ այդ մշակույթների բնորոշ արտահայտչական առավել բանաստեղծական ձևերի մուծումը գեղանկարչությունը: Այստեղից է գալիս 10-20-ական թվականներին եվրոպական լուսաբանության հետաքրքրությունը եւ ուսադրությունը հրեական ծագումով արվեստագետների, մասնավորապես՝ Մարկ Շագալի հանդեպ:

1923 թվականին նամակներ նկարավաճառ, հրատարակիչ, նկարիչների մասին հայտնի մեծ ուսադրների հեղինակ Ամբրուազ Վոլլարը (1868-1939) Մարկ Շագալին Բեռլինից հրավիրում է Փարիզ՝ նկարագրաբերելու Գոգոյի «Սեռած հոգիներ» լուսաբանը: Ի դեպ, Փարիզում Շագալը հրաժարվում է սյուրռեալիստների բարձր մասնակցից դառնալուց: 1924 թվականին Փարիզում, Բարբազանտ դասկերարարում տպագրվում է Շագալի մեծ ցուցահանդեսը: 1925-ին նույն Վոլլարը Շագալին դասկերում է նկարագրելու Լաֆոնսենի առակները: Ռուբեն, 1925-ին Շագալը Փարիզում իր ծանադումի գազաբնակեցին եւ, ուսի բնական եւ հասկանալի է դառնում, որ Կոստան Զարյանը տպագրում է Շագալի արվեստի մասին Սերուայի հոդվածը, որ գրված է, ինչպես Կոստան Զարյանն է վկայում, 1925 թվականի հունվարին, Կոստան Զարյանի դասկերով հասկադես այս ամսագրի համար:

Սկզբը էջ 9

Անրի Սերույան իր հոդվածում խոսում է ոչ միայն Շագալի, այլև ընդհանրապես՝ հրեաների մասին, ավելի ծիս՝ Շագալի ափսոսումը նախ խոսում է հրեաների մասին: Հեղինակը փորձում է դասասխան անել այն հարցին, թե ինչու՞ հրեա ժողովուրդը «իր տղամարդկաները գեղանկարչական կամ ֆանտազիային ձեռքով վերահասարակական մտածողություն չի ունեցել»: Պատասխանի համար նա համեմատում է հրեաներին հույների հետ և դասասխանը գտնում է երկու ժողովուրդների դասական ժակասազրեքի տարբերության մեջ: «Կարող եմ ասել, որ տարբերություն երբեք չի եղել հուրայելի ժակասազրեքը: Նա ամբողջ է ժամանակակից մեջ կամ վերագրվածներն ասած՝ նա հենց սեռաբանություն է կամ ժամանակը: Այլ խոսքով՝ հույները դրսևորում է իր կյանքը արտաքին ձևով, հրեաներին»:

20-ական թվականներին եվրոպայում առանձնապես մեծ էր ուշադրությունը օտարական և օտարախոս գրականության, մանավանդ ժամանակակից գրականության հանդեպ:

Ռուսաստանից արտաքին մեկնող գրականությունը, գրականության և արվեստի գործիչները իրենց հետ եվրոպա տարած օտարական մշակույթի բարձր դրսևորումները, ակամայից դառնալով օտարական արվեստի արտահանողներ:

Ամսագրում Կոստան Չարյանը տպագրել է հայագրի օտարականությանը Ալեքսանդր Կուսիկովի (Կուսիկյանց, Alexandre Koussikoff, 1896-1977) «Չոն առ Վերա Լուկիանովա» բանաստեղծությունը (էջ 46-47): Կուսիկովը գրական աստղաբեկ է մեծ 1918 թվականին «Ալլաի հայելին» բանաստեղծությունների

մուրթները առանձին էլ ընդարձակ խոսակցության նյութ է: Ամսագրի 54-րդ և 55-րդ էջերում տպագրված են լիսվական ծագումով հայտնի ֆանտազիային (աբխազեր է Ֆրանսիայում և ԱՄՆ-ում) ժակ Լիպչիցի (Jacques Lipchitz, 1891-1973) երկու կտրիսական ֆանտազիային վերաստեղծումները:

Ամսագրի վերջին հեղինակային նյութը Կոստան Չարյանի «Համադրուցագրություն»-ն է (էջ 56-58), որ ունի «Կոչ» կամ «Հրավեր» ենթախտագիրը:

Սա Կոստան Չարյանի գրական-ծրագրային, ամսագիր դարձած մտադրանքն էր գրական-բանաստեղծական ձեռագրումն է, որ նա գրել է մի ֆանտազիային տարբերակով: 1925 թվականի նոյեմբերի 4-ին «Spirito Nuovo» լրագրում լույս է տեսել այս «Հրավեր»-ի ընդարձակ մի տարբերակը՝ «Interpenetrabilitè» խոտագրով: Ինքը՝ Կոստան Չարյանը ֆրանսերեն խոտագիրը բարձրանել է «Միջնորդություն» բառով: 1926 թվականին գրող Ամերիկայում լույս տեսնող «Հայաստանի կոչակ» տարբերակում (12 հունիսի, թիվ 24) հրատարակել է «Միջնորդություն»-ի հայերեն տարբերակը, որ փոխ-ինչ զանազանվում է ֆրանսերեն տարբերակից:

Իր գրությունը զետեղելով տպագրվող գրական նյութերի վերջում՝ Կոստան Չարյանը թե՛ իր տպագրած ամսագրով, թե՛ իր «Համադրուցագրություն» կոչով միասնաբար ստեղծագործելու հրավեր է կարդում աբխազի ծանոթ և անծանոթ գրողներին և արվեստագետներին՝ «Անավաստի հրավեր Համադրուցագրություն»:

Ամսագիրը ունի նաև գրական հաղորդումների բաժին, որ խմբագիրը խոտագրել է «Բռնիկուն» (էջ 59-64): Այս բաժնում

Կոստան Չարյանի «LA TOUR DE BABEL» («ԲԱԲԵԼՈՆՅԱՆ ԱՇՏԱՐԱԿ») ԱՄՍԱԳԻՐԸ

տպագրված առաջին նյութը ժան Ֆոնտենայի (Jean Fontenoy) «Պատճառական արվեստը» նյութն է՝ «Նամակներ Մուկվայից» ենթավերնագրով: Հեղինակը փորձում է անվերջական Միությունում դաստնապես ծանալված արվեստի ընդհանուր դասակարգ, խոսում է ԼեՖ-ի, որդեսկուլպի և այլ երեւոյթների մասին:

Հաջորդ նյութը չին գրող և տեսաբան Թինգ Չաո Ցինգի «ժամանակակից չինական գրականությունը» ընդարձակ տեսությունն է, որ տպագրված է «Նամակ Հինաստանից» ենթախոտագրով:

Ամսագրի վերջին գրական նյութը «Չոհար» գիրքը՝ վերնագրով գրությունն է, որ ստորագրված է «H. S.» (հավանաբար՝ Նորից Henri Serouya): «Չոհար»-ը («Սեֆեր հա-Չոհար»-«Գիրք ծանալունի») կարբալիսական ուսմունքի գլխավոր աբխասություններից մեկն է, որ հայտնվել է Խոտանիայում 12-րդ դարում: Գրված է արամեերեն լեզվով: «Չոհար»-ը փաստորեն ներկայացնում է Թորայի («Հնգամասյան») միջնական մեկնությունները, որոնք բաղկացած են կարծառաստացվածներից, ֆարգներից ու դասողություններից, որոնք հիմնականում վերագրվում են հայտնի քոտայագետ Սիմոն Թեմ-Յոհանին: «Չոհար»-ում համադրված են այդ ժամանակներում կուսակցված գրեթե բոլոր կարբալիսական և գաղտնի գիտելիքները՝ սկսած աստղաբաբխասությունից մինչև դիմագիտություն: «Չոհար»-ի հեղինակի ով լինելը մինչև հիմա ստույգ հայտնի չէ: Գիտնականների մի մասը կարծում է, թե «Չոհար»-ի հեղինակը իտալանացի կարբալիս Մոյսե դե Լեոնե է (13-րդ դար), ուրիշները հավկած են այն համարելու արեւելյան ծագում ունեցող տարբեր աբխասությունների գաղտնի հասկանքների համակցություն: Ինչպե՛ս, ահա այս գրի մասին խոտող նյութը նույնպես հրեական մշակույթի հանդեպ եվրոպական իրականության արքանացած հետաքրքրության վկայությունն է:

Ամսագրում տպագրված են Պիկասսոյի, Լեժեի, Դելուսեի, Ուսամարոյի, Շագալի, Գոնյարովայի, ժակ Լիպչիցի և այլոց գեղանկարչական, գրաֆիկական և ֆանտազիային աբխասաանների վերաստեղծումները: Կոստան Չարյանը իր տպագրած գրական և գեղարվեստական նյութերի հեղինակների վերաբերյալ առաստաղակ որե՛ւէ տեղեկություն կամ թվական չի տպագրել: Որոշ նկարիչների գործերի վերաստեղծումները, օրինակ, ուղեկցվում են միայն ազգանվան հիշատակությամբ, նույնիսկ առանց անվան սկզբնատի, ինչպես, օրինակ, Սոֆիչին և Կարրան: Մի բան, սակայն, վստահորեն կարելի է ասել, որ Կոստան Չարյանը տպագրել է հիմնականում անծանոթ ծանալած հեղինակների՝ թե գրողների, թե կերտարվեստի մարդկանց: Օրինակ, ամսագրում տպագրված է Սոֆիչիի մի նկարի վերաստեղծությունը, որ կոչվում է «Պարզոյի և ֆալաի համադրությունը»: Արդենցո Սոֆիչին (Ardengo Soffici, 1879-1964) եղել է նկարիչ, բանաստեղծ, արվեստաբան, մի որոշ ժամանակ ամրել է Փարիզում, կաղված է եղել գրական և գեղանկարչական ավանգարդի հետ, «Լեմմոնի Քոտե» (1911) վեղի հեղինակն է, ժամանակին գրական հոչակ է ձեռք բերել «Bif/18» տարիական խոտագրով գրով (1915):

Հայտնի է, որ Սոֆիչին եղել է Կոստան Չարյանի անծանական և գրական բարեկամներից մեկը, գրել է բազմաթիվ նամակներ ուղղված հայ գրողին: Նույնը կարելի է ասել և Ումբերտո Բոչչոնիի, Ջակոմո Բալլայի, Լուիջի Ռոստոյի և Ջինո Սեբերինիի հետ 1910 թվականին «Ֆուտուրիստական գեղանկարչության տեխնիկայի մանիֆեստ» ստորագրած հայտնի նկարիչ Կարլո Կարրայի մասին, ում մի նկարի վերաստեղծությունը «Ճկուն այնկողմնայնություն» տպագրված է ամսագրի էջերում:

Ամսագրի նյութերը եզրափակվում են «Ցանկ»-ից հետո տպագրված գրական և բաբերական հայտարարություններով, արվեստների և գրականության ֆրանսիական, անգլիական և իտալական զանազան հանդեսների մասին ծանուցումներով: «La tour de Babel» հանդեսի վերջին նյութը ամսագրի բաժանորդագրության ֆաբն է:

Իր ամբողջությունը մեջ «La tour de Babel» հանդեսը ուշագրավ, համարձակ և հայ գրողների ու գրական գործիչների կյանքում իր նախադեղը չունեցող երեւոյթ է: Նման բան մեզանում կարող էր մտադրանալ և իրագործել թերևս միայն մի մարդ՝ Կոստան Չարյանը: Եվ նա էլ իրագործել է:

Երեք նամակ Ըահան Ըահնուրին

Սկզբը էջ 9

Այս երեք նամակները ուղղուած են «սիրելի Թելեան»-ի մը, որուն անունը յիշուած չէ: Չեն յիշուած նոյնպէս անունները Սալուսեանի, Չարեանի: Կան նաեւ անուններ առանց մալ ունի. Հայկ, Գրիգոր, Խաչիկ, Յակոբ, Սեդրակ: Դի սրբագիրէն յայտնի է, որ Հայկը իր ընկերական օրջանակին մաս կազմող մէկն է: Բայց միւս անունները օրինակային արժեքով յիշուած են, ինչպէս կը ըսենք «Թորոսը, Մարկոսը, Կիրակոսը», թէ՛ կը դասակարգուի իրական անձերու: Շարհին բառանուն ըլլալը և անուններուն նմանահունչ վերջաւորութիւն չունենալը մտածել կու տան, որ կրնան բարեկամներ ըլլալ յիշուածները: Այս անուններուն և մականուններուն ստեղծած հարցը կարելի չեղաւ լուծել: Յիշատակուած միւս անուններու մասին կը տրուին տղտակի ծանօթութիւններ:

Նամակ 1

1. Str Յակոբեան- Խօսքը Յակոբ Str Յակոբեանի մասին է, որ կարելու դեր ունեցած է Նահանջը առանց երգի վեղի հրատարակութեան մէջ, իրել թերթն Յառաջի: Ինքն է որ զայն յանձնարարած է Շաւարս Միսաբեանին:
2. Mandat- Նամականային վճարագիր:
3. Amités- Տառագորտն «բարեկամութիւններ»: Հայերէնով դիտելով «բարեկամական զգացումներով»:
4. Աղագայ- Փարիզի ռամկավար ազատական օրկանը, որուն Շահնուր կանոնաւոր կերով աբխասակցած է երեսունական թուականներուն:
5. Գեղամը- Խօսքը Գեղամ Ֆեներեանի մասին է:
6. Pau- Շրջանի գլխաւոր ֆաղաբը:
7. Lourdes- Հրաւարդութեան համբաւ ունեցող սաճարի մը վայրը:
8. torstf- Թրեւեռով բաղ: Այս բաղի գործածութիւնը մտածել կու տայ, որ Թելեանը դոյսեցի է Շահնուրին դէս:
9. Sirène d'alarme- Ահազանգի սուլիչ
10. Sarcophage- Բարե դազաղ:
11. Clochard- Թափառաւորիչ:
12. Մետել- Թրեւեռով մասալ, առաստել:
13. Զը բաւեր- Պոլսահայ ըսելածու «չի բաւեր»-ի փոխարէն:
14. Coiffeur- Սափրիչ
15. Պոլ մը- առաստըն:
16. Տիմարութիւններուն առթիւ- Ալեքանդրիւն Ա. Գահիի յուն-մարտի թիւին մէջ լոյս տեսած «Առողջն ու վատառողջը Շահան Շահնուրի գրականութեան մէջ» յօտուածին և ամրիւ-մայիսի թիւի րոնիկի յետգրութեան:
17. «Tout Trafalgar»- դասկերներ հիւանդանոցային կեանք:

Նամակ 2

1. Զի կայ- Այտիւս բնագիրին մէջ, փոխարէն «չկայ»-ի:
2. Ֆեներեան- Նախորդ նամակի Գեղամը:
3. Չեզ- Այտիւս բնագիրին մէջ, փոխանակ «ծեղի»-ի:
4. Զի կայ- Տեսնել 1 ծանօթագրութիւնը:
5. Սանա- Կրճատը «սանաթրիում»-ի, որ բուժարան կը նշանակէ:
6. «Խմելի»- Տառագիր թարգմանութիւն ֆրանսերէն pourboire-ի, որ կը նշանակէ ձեռագիր:
7. Timbre- Դրոշմաթուղթ:
8. Յարութիւն Ֆրենկեան- Շահնուրի մտերիմ բարեկամը, որուն ձօնուած է Յարալդեբուր դաւաճանութիւնը ժողովածուի առաջին հրատարակութիւնը:
9. Colis- Ծրար, ծանոց:
10. Սիրան- Սիրան Փափագեան, Ֆլորիա ճաւարանի տիրուհին և, տարիներ ետ, Սեն Ռաֆայելի Հայտն կառավարչուհին: Երկու հանգամաններով ալ աս օգտակար եղած է Շահնուրին:
11. Պողոս տմերեան- Կսակարար Մարկոսեանի, որուն թուրքերուն վրայ բանասիրական աբխասաբ կատարած է Շահնուր:
12. Parfait- Կատարել, օրինակելի: Ըստ Ֆեներեանի, տմերեանը ամսական 600 ֆրանք վճարած է Շահնուրին, «բաղն» ալ 1000 ֆրանք տուած:

Նամակ 2

1. Սանաթրիում- Բուժարան:
2. Ոչ ոք չը գրողի ինձնով- Կրկնակ ժխտական և դոյսական «չը»-ի մէկտեղումը հետաքրքրական է Շահնուրի գրչիչին տակ:
3. Զիս նայի- Պոլսաբանութիւն «զիս դառնի»-ի փոխարէն:
4. Pique- Ներարկում:
5. Զը լիեր- Տեսնել առաջին նամակի թիւ 13 ծանօթագրութիւնը:

գրով: Դրան հաջորդում են այլ գրեր՝ «Մընշաղներ» և այլն: 1919 թվականի գարնանից Սերգեյ Եսենինի և Վադիմ Երեցենիչի հետ դառնում է «Ինձնօրհասների ուխտ»-ի անդամ, երկու տարում հրատարակում է բանաստեղծությունների ինքն զիրք, ընտրվում բանաստեղծների համառուսական միության նախագահի տեղակալ (նախագահը այդ ժամանակ Վադիմ Բրյուսովն էր):

1922-ին Ալեքսանդր Կուսիկովը և Բորիս Պիլնյակը, Լուսնայարկու աբխասությամբ, մեկնում են արտասահմանյան գործուղման՝ Բեռլին: Այստեղ Կուսիկովը հրատարակում է բանաստեղծությունների երեք ժողովածու՝ «Ալ-Բարա», «Թռչուն անուն» և «Ծփան»:

Արտասահմանում Կուսիկովը գրական լայն գործունեություն է ծավալում: Սերգեյ Եսենինի, Ալեքսեյ Տոլստոյի, Մարինա Ցվետայի, Վլադիմիր Մայակովսկու, Իգոր Սեյերյանինի և այլոց հետ ելույթներ է ունենում գրական երեկոներին: Համալսմանը մեկնում է Փարիզ, որ իր բանաստեղծություններն է կարդում Կոստանիցին Բալլանիսի հետ կազմակերպած գրական երեկոներին: Այնուհետև հեռանում է բուրիցի և կազմակերպում է միայն իր գրական երեկոները նախ Բեռլինում և ապա, 1923 թվականին, Փարիզում: 1924 թվականին նա վերջնականապես հաստատվում է Փարիզում: Այդ տարիներին, երբ օտարական գրական մամուլում նրա անունը գնալով ավելի հազվադեպ է երևում և, ի վերջո, մարում է մոռացվում է, Արեմուսիում նրա բանաստեղծությունները լայնորեն հրատարակվում են, բարձրանվում են գերմաներեն, ֆրանսերեն և այլ լեզուներով: Մասնով դիտել է բազմաթիվ Ալեքսանդր Կուսիկովի բանաստեղծության տպագրության փաստը, ինչպես նաև անծանական ծանոթության և հայ լինելու հանգամանքով:

Ամսագրի հաջորդ նյութը Արակ Չոդանյանի «Վերջնական մոռացում» խոտագրով հեղիարք է՝ իր իսկ թարգմանությամբ (էջ 51-53): Արակ Չոդանյանը եղել է Կոստան Չարյանի առաջին և իսկական բարեկամներից մեկը: Ինքը՝ Չարյանը ֆանտազիայի գրել է այդ մասին, գրախոսել է Արակ Չոդանյանի գրքից մեկը, նրա հետ մշակապետել է տարիներ տեսած նամակագրություն և այլն: Կոստան Չարյանի և Արակ Չոդանյանի մարդկային բարեկամության և գրական առնությունների դաս-

ՉԵՐԱԼԳԻՆ ԶՄՊԼԻՆ. «ՏԱՅՐՄ ՏՄՄՈՉՎԱԾ ԷՐ, ՈՐ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ ԻՐ ԵՆԵՒՅ ԿԱՐԵՎՈՐ ՄԱՐԳ ԶԿԱ»

Չարլիին գավակներից միայն Չերալդին էր վիճակված ճանաչման հասնել կինոաշխարհում, հայտնի դերասանուհի դառնալ: Ուիլյամ Աբերտոյի «Չարլի» կենսագրական ֆիլմում նա նույնիսկ մարմնավորել է իր ճաշին Չաննա Չարլիին, որն աշխարհին դարձրեց Չարլիին: «Բոնմիա» կուրսյական հանդեսում հրատարակված հարցազրույցը Չարլիին ավագ դստեր անկեղծ դասնորոշումն է հոր մասին:

- Ո՞րն է ձեր ամենահին հուշը Չարլիին՝ ձեր հոր մասին:
- Ես չորս տարեկան էի: Կալիֆոռնիայում ծնունդ էր գալիս, ես հայրս գիտեցի ժամը երեքին ինձ իջեցրեց փողոց, որդեսգի տեսնեմ ծնունդը: Ես կարծես թե հիշում եմ դա, թեև ինձ նաեւ դասնել եմ դա մասին: Գայրս ասում էր. «Հիշում եմ, թե ինչպես եմ գրեցի ծնունդը տեսնելու»:
- Իսկ մտաբերում եմ ձեր հորը նկարահանումների ժամանակ:
- Այո, ես տեսել եմ նրան «Բենեգրի լույսերը» նկարահանելիս, հետո «Արհան Նյու Յորք»:

- ում» եւ «Չոնկոնգո կոմսուիին» ֆիլմերի նկարահանման հրատարակում:
- Դուք խաղացել եմ նրա որեւէ ֆիլմում:
- Այո, «Բենեգրի լույսերում»: Այնտեղ սկզբում մի երեւմայա աղջնակ կա: Գայրս հայտնվում է լույս հարթած եւ փորձում տուն մտնել, իսկ աղջնակը, որ ես եմ, ասում է. «Տիկին Օլտոնը սանը չէ»: Եվ վերջ, դրանով ամեն ինչ ավարտվում է...
- Ուրիշ ո՞ր կինոնկարներին եմ մասնակցել:
- «Արհան Նյու Յորկում» ֆիլմին. մի ռեդիկ ունեի կադրից դուրս: Իսկ «Չոնկոնգո կոմսուիին» ֆիլմում դարձում եմ Մարլոն Բրանդոյի հետ եւ նրան հարցնում. «Ի՞նչ կարծիք եմ հոգու անմահության մասին»: Բրանդոն ասում է. «Ներեցեք» եւ գնում ուրիշ աղջկա հետ դուրս: Ահա եւ իմ ամբողջ աշխատանքը հորս հետ:
- Ինչպիսի՞նք էր ձեր հայրն ընտանիքում:
- Նա խիստ էր, բայց բնավորությունը վատ չէր: Ինչ-որ չափով թեւեւ սնոր էր: Դա կարելի է նկատել հորս ինքնակենսագրությունը կարդալիս. նա հիացմունքով է գրում, որ ծանոթ է եղել այսինչ կամ այնինչ կոմսի հետ:
- Նա չէր կռահում, որ ինքն ավելի կարեւոր է բոլոր կոմսերից՝ միասին վերցրած:
- Գայրս համոզված էր, որ աշխարհում իրենից կարեւոր մարդ չկա: Բայց նա կարծում էր, թե ինքը միակն է, որ համոզված է դրանում: Միտք թերահավատ էր իր արածի հանդեպ եւ երեւի հենց դրա համար էլ չէր ուզում

ԶԱՊԼԻՆԵՆ ԻՐ ԱԿԱՆՈՒՄ

Ապրիլի 16-ին բոլորեց Չարլի Չարլիինի ծննդյան 115-ամյակը: Մեծ կասակերգուի կինոդիմանկը սովորում է թողել նրա իրական դեմքը, մի երկփեղկում, որ հիշեցնում է Պիրանդելլոյի դասական պիեսները: Իսկ ինչպիսի՞նք էր Չարլիին իրականում:

- իր ֆիլմերը դիտել...
- Չէ՛ր ուզում:
- Ոչ: Ստիպված էիմ լինում նրան հարկադրել եւ սանը «չարլիյան խախտանքներ» էիմ կազմակերպում: Բայց երբ նա նստում էր իր ֆիլմերը դիտելու, ծիծաղից ու ռաբափվում էր եւ ինքն իրեն մասնագույց անելով ասում. «Մի տես ինչ է անում: Արեւոցուցիչ է...»:
- Նա լավ էր աշխատում:
- Ամեն օր, առավոտյան ուրից մինչեւ ճաշի ժամը երաժշտություն էր գրում եւ իր ինքնակենսագրությունը:
- Իսկ ի՞նչ էր մտածում, ի՞նչ էր ասում աղբարտյան մասին:
- Գորս կյանքն անցել էր աշխատանքի մեջ, որովհետեւ մանկուց որոշել էր աղբարտյան հետ չխառնվել: Նա ասում էր, թե աղբարտյունն ինքնին այնքան սարսափելի չէ, որքան նվաստացումը աղբարտյան դասճանաչող: Եվ զազանի դեմ մտադրում էր այդ նվաստացման դեմ: Գայրս մահացավ, հենց որ դարձրեց աշխատել:
- Նա լավ էր կինոնկարներ էր դիտում:
- Ոչ: Միայն ֆիլմերի սկիզբն էր նայում: Երկու-երեք րոպեից վեր էր կենում ասելով, թե ծանծաղի է... Երբ է, կյանքի վերջում նա չէր կարճում հեռուստացույցից: Առաջ մեր սանը դա արգելված էր, բայց մի անգամ ամբողջ ընթացիկով զազանի որոշեցիմ նրան հեռուստացույց նվիրել: Գայրս ժամերով նստում էր հեռուստատեսության առաջ կրկնելով. «Մարսափելի է»: Մայրս կանչում էր. «Գնա՛նք, ընթրելու ժամանակն է», իսկ նա ասում էր. «Ոչ, սղախի, ուզում եմ սա տեսնել, սուկալի բան է»: Եվ այդպես ամեն օր:
- Իսկ երաժշտություն լսում էր:
- Իրենը եւ երբեմն էլ, որդես գիտում, ասեմ, Մոցարտի կոնցերտը, եթե կատարողը ծանոթ երաժիշտ էր... Իմ դասնածները հրեւալոր են, չէ՛: Մեծ ծիծաղից թուլանում էիմ նրա արտահայտությունները տեսնելով: Օրինակ, երբ մայրիկը ծայրահեղանկեր էր դնում, հայրս սկսում էր անհանգստանալ: «Մղախի, ես ուզում եմ ուրիշ բան լսել», ի վերջո ասում էր նա եւ իր ծայրահեղանկը դնելով բացականչում միանգամայն լուրջ. «Այ, սա լավ է...»:
- Միգուցե նա կասկածում էր: Երբեմն հանձարեղ արտահայտություններ կասկած են, հեզմում հենց իրենց:
- Գնա՛րալոր է, բայց, իմ կարծիքով, հայրս ուղղակի զանազան մարդ էր. նրան դուր էր գալիս այն ամենը, ինչ ինքն էր արել:
- Իսկ նա ցանկանում էր նոր ֆիլմ նկարել, որեւէ առանձնահատուկ բան:
- Այո, «Ցուցամեր» վերնագրով մի ֆիլմ, որը դասնում էր Գարալային Ամերիկայում արտող անգլիացի երկրաբանի մասին: Մի անգամ ինչ-որ բան է ընկնում այդ մարդու սանիին, եւ նա հայտնաբերում է որ դա արտահայտություն էր կեն կին, կեն թռչուն: Երկրաբանն այդ եակին սանում է տուն: Նրա մի թելը կոտրված է: Այս երկուսի հարաբերություններում կոմիկական իրավիճակներ են առաջանում, իսկ վերջիվերջ, նրան սիրահարվում են իրար: Երկրաբանն այն կարծիքն է, որ իր սանիին հրեւալոր է ընկել: Բայց մարդիկ, իմանալով կասկածի մասին, փորձում են արատավոր արարածին օգտագործել Երկրաբանը նույնպես ընկալելով, զովագրի համար... Կերտարանում նա լողում է ծովի մակերեսին, արդեն մեռած է: Ես երեւի վաս եմ դասնում: Արեւմուտը երկար է եւ զանազան: Երաժշտությունն արդեն գրված էր: Թե

ւերն էլ կան, Եվեյցարիայում են, մորս սանը: - Չերալդին, հետաքրքրված է, որ առաջին հու-

Չ Ը Ժ Ե Ր

հոր մասին, այդ վաղ առավոտը, երբ նա ծեզ տարել է ծնունդը տեսնելու, նման է «Գայրու տարվա մեծության» սկզբին. այնտեղ գնդապետ Աուրելիանո Բուենոսիան մտաբերում է այն օրը, երբ հայրն իրեն տարել է սառույցը տեսնելու... Եվ ահա, մի նոր զուգահեռ ձեր հոր ու Գարսիա Մարկեսի միջեւ, որովհետեւ այդ անավարտ ֆիլմը զանազան մանրամասներով հիշեցնում է «Գարալայական թեւերով գառնայալ մարդը» դասնվածը, որը Մարկեսը գրել է 1968-ին: Ինչպես ձեր հոր, այնպես էլ մարկեսյան կերպարը սերում է հունական դիցաբանությունից:

ՈՈՒՆ ԹՈՒԹԵՐՈՒ, «ԱՇՄ ԹԵ ԻՆՉՊԻՄԻՆ ԷՐ ԵՄ»

Կինոնոմեթրասնր Ուոլի Թոթերնն ավելի քան երեք տասնամյակ աշխատել է Չարլիին հետ: 1972-ին «Ֆիլմ Քալչըր» անգլիական հանդեսում հետմահու լույս տեսան Թոթերնի չարլիյան հուշերը, որոնց ամենահետաքրքրական հասկանալի մեկը թերվում է ստրեյթ:

Նյութին, անմիջապես նկատում էր նրա սխալները: Ինչ էլ որ աներ Չարլի, հույսը միտք դնում էր հասարակության, իր հանդիսատեսի վրա. «Նրան հիացած կմնան»:

Չարլին զանազան հետաքրքրական էր: Օրինակ, ասում էր. «Չարլիին լեզուն է»: Բայց եթե ես չէի հասցնում նրա հրամանից հետո նկարահանումն իսկույն ընդհատել, տեղումսեղը վրա էր բերում. «Ի՞նչ ես դանդաղում: Չարլիին փող արժի»: Ահա թե ինչպիսիք էր նա: Պատահում էր, հազարավոր մեծերով Չարլիին էի նկարահանում, իսկ նրան դուր չէր գալիս, եւ ամեն ինչ նորից էիմ սկսում: Երբեմն նա խախտում էր գործողության ճամբարը: Ես նրան ասում էի.

- Երբ դուրս ես գալիս, ծեղնափայտը այդ ծեղնից է, այնինչ դեմք է ծախս ծեղնից լինի:
- Դասարկ բան է: Ոչ ոք չի նկատի: Դրանք մանրուկներ են:

Երբ աշխատում էիմ բնության գրկում, Չարլիին եւ «վերնախավի» համար առանձին սեղան էիմ զգում: Իսկ ես միտք ճաշում էի բանավորների հետ: Ինձ թվում էր Չարլիին դրանից փոքր-ինչ նեղվում էր: Չէ՛ որ ուրիշներն ամեն կերպ ձգտում էին նրա կողմին հայտնվել, հանում նրա դասարան էին ամեն ինչի: Մի անգամ Չարլին հարցրել էր Ուոլի Թոթերնին. «Լսի՛ր, իսկ նրանք ի՞նչ են ունում էնտեղ: Նրանք էլ նույնը տուն, ինչ որ մեզ ես տալիս: Նրանք էլ դիտի ճիշտ նույնը ունեն, ինչ մեմք: Լավ միտք դառնի: Տես, որ եղբայր լինի»: Նա միտք աշխատավորների կողմն էր:

Չարլիին չէր լինում այն ամենը կորցնելու վախը, ինչ ծեղն էր բերել: Մի անգամ խոսք բացվեց դրա մասին: Նա ասաց. «Գիտե՛ս, Ուոլի, երբ աշխատում ես առաջին մի ֆանի հարյուր հազար դոլարը վասակելու համար, դա քո նյութն է: Բայց երբ այդ փողն արդեն փող է, սկսում ես անհանգստանալ: Գնալոր մի բան չլուսահատի՝ փողից արկվես: Եվ ինչ-իսկ անս փող ես ունենում, այնքան ավելի ես ահով լցվում: Վախենում ես ֆիլմ սկսել, վախենում ես, թե եզ հանկարծ կխաթեն: Ել հանգիստ չունես: Ինչպես փողը զան է, այնքան անհանգիստ ես»:

ՄԱՈՒՆԵ ՂԻԹՐԻՆ. ԶԱՐԻ ԶՄՊԼԻՆ

Լեզնեղար ասող Մաուլեն Ղիթրիսը մահից առաջ 1990-ին, ընդառաջելով «Պարի Մասչ» ֆրանսիական հանդեսի առաջարկին, փորձել էր տեսնել հրատարակել այն հանրաճանաչ մարդկանց մասին, ում հետ

Եվ վերջ էր իր փառքի տարիներին: Այդ մանրադասումներից մեկն էլ նվիրված է Չարլիին:

Կյանքում նա բնավ ծիծաղելի չէր: Ավելի շուտ, նույնիսկ ծանծաղի էր: Անգամ իր սեփական ֆաշազորությունների մասին հեփաթներ տասնելիս: Իմաստ չունեւ նրան ինչ-որ նոր, գրավիչ գիր առաջարկել, մանչուկի նման խոսող շրջվում էր... Նա դասում էր իր հոշակը, դասում գրեթե երեխայի դեմ: Քանի որ ոչ մի դաստիարակություն չէր ստացել, նրա հետ դժվար էր շփվել, գրեթե անհնար... Նա երազում էր, որ իր անունը ընդմիտք մեծ Պատմության մեջ, եւ այդպես էլ եղավ...

ԱՐԺԵ ԳԻՏԵԼ

19 ապրիլ, 23.50 Արմեն-Ակոր
«Կաֆկա» * Ռեժիսոր՝ Արիստո Սողոբրեյ: Գերմանիա, Գերմանիա, Թերեքա Ռասել, Արմեն Մյուլլեր - Շալ, Յան Դոլմ:

20 ապրիլ, 01.25 Արմեն-Ակոր
«Որդու սենյակը» ** Ռեժիսոր՝ Լաննի Սոբեսի: Գերմանիա, Ն. Սոբեսի, Լանուրա Սոբեսի, Չասմին Տրիսկա, Չուգեթոյե Սանֆելիչե: Իտալիա - Ֆրանսիա, 2001: Ընթացիկում դրամա, որն արժանացել է Կաննի փառասնի «Ոսկե արձանի» ճյուղին»:

22 ապրիլ, 22.30 ԴԻ
«Թոլմակով» *** Ռեժիսոր՝ Ալան Փարբր: Գերմանիա:

Մեթյու Մոդայն, Նիկոլա Բեյց: ԱՄՆ, 1985:
Կաննի հասնուկ մրցանակին արժանացած դրամա, որի ռոմանտիկ հերոսը երազում է թռչունի դեմ թռչել:
24 ապրիլ, 23.30 ԴԻ, 00.15 Ըողակաթ, 00.35 ԱՄՆ

«Արարատ»: Ռեժիսոր՝ Ասոն Եղոյան: Գերմանիա, Դեյվիդ Ալիս, Արիստո Սողոբրեյ, Շառլ Ազնաւուր, Մարի - ժոզե Բրոգ, Բրիտոֆեր Փլյաներ, Բրուս Գրինվուդ, Երիկ Պողոսյան: Կանադա, 2002:
Գայրց ցեղասպանության ցավագին վերհուշող Երուսական արձանագրում է ներկայում:

ԱՄՆ, 1990:
Ֆանսագիա ավստրիացի նեանավոր գրողի կենսագրական փաստերի եւ ստեղծագործության մոտիվներով:

Էջը դասարանից ԶԱՎԵՆ ԲՈՅԱԶԵՆԸ

ԳՈՐԻՍ

Մրցաւարը նվիրւած էր Ալբերտ Օրդանի հիշատակին

Օրերս Գորիսում անցկացված բախմանի շայնասանի զոմարդկանց առաջնության կիսաեզրափակիչ մրցաւարը (սվեյցարական մրցակարգով) նվիրւած էր վերջերս հանկարծամահ եղած անվանի գործիչի, բախմանի ֆեդերացիայի նախագահության անդամ, բախմանի վեներաների միության նախագահ, Երևանի ռեզիդենտ և սլավոնական համալսարանների մասնավար-գիտնական Ալբերտ Օրդանի հիշատակին:

Մրցաւարին մասնակցում էին շայնասանի բոլոր մարզերի (բացառությամբ Վայոյի) մարզային առաջնություններում կիսաեզրափակիչի ուղեգիր նվաճած բախմասիստներ, ստորաձեռնի մրցախի ներկայացուցիչներ: 42 մասնակիցներից հաղթող ծանալվեցին եւ առաջին խմբի ուղեգիր նվաճեցին Վաչագան Շեգուրը (Սյունիք), Գառնիկ Ներսիսյանը (Լոռի), Դավիթ Պետրոսյանը (Լոռի), Յուրի Գաբրիելյանը (Կոտայք), Խաչատուր Մետրոյանը (Արմավիր), Անբաս Խաչատրյանը (Սյունիք), Արմեն Խաչատրյանը (Սյունիք):

Չեմպիոնական էր մասնակիցների տարիքային կազմը (10-ից 66 տարեկան): Չեմպիոնական էր մասնակցների տարիքային կազմը (10-ից 66 տարեկան): Մրցավարն Ալբերտ Օրդանի եղբորդին էր Գրիգորյանը: Գրիգորյանը մարզիչ Վրեմ Օրդանն էր:

Գրիգորյանը մասնակցություն առնե՞ր ֆիզիկական կուլտուրայի եւ սպորտի կոմիտեի հովանավորությամբ անցկացված մրցաւարին, Ալբերտ Օրդանի անունը կրող բախմանի դպրոցի (Գորիսի) սեփական Ֆիզիկական Գործարարի փաստաթուղթ, մեծաթե սաստիկ էին «Չեմպիոնի ղեկավարությունների կոմիտեի ԳՈՐԻՍ»-ի գլխավոր սեփական Ֆախրյանը, Սյունիքի մարզպետ Սուրբիկ Խաչատրյանն ու Գորիսի համալսարանի Նելսոն Ոսկանյանը: Եվ առաջին խմբի ուղեգիր ստացած բախմասիստներին, եւ կայծակնային մրցաւարի հաղթողներին տրվեցին մրցանակներ (250.000 դրամ ընդհանուր զուտարով): Մասնակիցները եղան Տաթևուծ, Երթմարտի մասնական ու Տեսարան վայրերում:

Չեմպիոնական էր մասնակցների տարիքային կազմը (10-ից 66 տարեկան): Մրցավարն Ալբերտ Օրդանի եղբորդին էր Գրիգորյանը: Գրիգորյանը մարզիչ Վրեմ Օրդանն էր:

ԼԵՆԱ ՏՈՎՄԵՓՅԱՆ, Գորիս

Նորարար փորձառական արվեստի կենտրոն
Ապրիլի 19-ին, Ժ. 17:00-ին
Անհատական ցուցահանդես. Դիանա Վակոբյան
ՈՒՐԻՇԻ ԵՆԵՐԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

Տայսարարություն

Գրիգորյանը մարզի Վեդու գ/գ բանավանի սեփականություն հանդիսացող գյուղ. Նեանակության հողերի աճուրդ-վաճառքը կայանալու է 2004 թ. ապրիլի 22-ին, ժամը 12.00-ին:

ԳՅՈՒՄԱՊԵՏԱՐԱՆ

ARMENIAN EUROPEAN POLICY AND LEGAL ADVICE CENTRE
AEPLAC
8 Vagharshyan Str., Yerevan, RA 375001
Tel/Fax 374 (1) 220 938, 260 964, 260 976

Announcement

AEPLAC (the Armenian-European Policy and Legal Advice Centre) is organising a presentation on 'Armenia's Trade Relations with the EU, and the Trade Facilitating Legal Regimes'.

The event aims to increase public awareness of the Armenia-EU trade relations, future trends and prospects of the development in trade with the EU, and the trade facilitating legal regimes.

The presentation will take place on 21 April 2004 at 15:00 in the Large Hall of Tekeyan Centre (50 Khanjian Street).

The event is open to public.

Տայսարարություն

AEPLAC-ը (Տնտեսական և Գործառնականության եւ Իրավական խորհրդատվության հայ-եվրոպական կենտրոնը) կազմակերպում է «Շայնասանի առևտրային հարաբերությունները Եվրամիության հետ եւ առևտուրը խթանող իրավական ռեժիմները»:

Միջոցառումը նպատակ ունի շայնասանում բարձրացնել հասարակության իրազեկությունը շայնասան-ԵՄ առևտրային հարաբերությունների, տնտեսական կապերի խթանման հնարավորությունների զարգացման, ինչպես նաեւ այդ հարաբերությունները խթանող իրավական ռեժիմների վերաբերյալ:

Շնորհանդեսը տեղի կունենա մ. թ. ապրիլի 21-ին, ժամը 15:00-ին, Թեյեյան կենտրոնի մեծ դահլիճում (հասցե՝ Երևան, Խանյան փ. 50):

Միջոցառումը կարող են մասնակցել բոլոր ցանկացողները:

HUJ

1965 թ. գործող շայնասանի ուսանողական ջոկատների հանրապետական ցարքը, որը հանդիսանում է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կամավորական ծառայության կոմիտեի անդամ, իրավունք է ունենում կամավորականների մասնակցելու Եվրոպայի երկրներում, ԱՄՆ-ում, շայնասանում միջազգային աշխատանքի ծանրաբեռի ամառային ծրագրերին:

Պայմանները անգլերեն (ֆրանսերեն, գերմաներեն) լեզվի սիրառեցում, կամավորականի ուղեվարձի եւ անդամավարձի վճարման հնարավորություն: Դիմումները ընդունվում են հետեւյալ հասցեով Կոլյունի 19ա, 7-րդ հարկ: Գեմ: 522788, 522701:

ԴԵՊՐԵՍՅՈՆ ԵՎ ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ

Կենսոնական բանկի դասվիրակության այցը ՎՉԵԲ եւ ԱՄ

Գրիգորյանը մասնակցություն առնե՞ր ֆիզիկական կուլտուրայի եւ սպորտի կոմիտեի հովանավորությամբ անցկացված մրցաւարին, Ալբերտ Օրդանի անունը կրող բախմանի դպրոցի (Գորիսի) սեփական Ֆիզիկական Գործարարի փաստաթուղթ, մեծաթե սաստիկ էին «Չեմպիոնի ղեկավարությունների կոմիտեի ԳՈՐԻՍ»-ի գլխավոր սեփական Ֆախրյանը, Սյունիքի մարզպետ Սուրբիկ Խաչատրյանն ու Գորիսի համալսարանի Նելսոն Ոսկանյանը: Եվ առաջին խմբի ուղեգիր ստացած բախմասիստներին, եւ կայծակնային մրցաւարի հաղթողներին տրվեցին մրցանակներ (250.000 դրամ ընդհանուր զուտարով): Մասնակիցները եղան Տաթևուծ, Երթմարտի մասնական ու Տեսարան վայրերում:

Գրիգորյանը մասնակցություն առնե՞ր ֆիզիկական կուլտուրայի եւ սպորտի կոմիտեի հովանավորությամբ անցկացված մրցաւարին, Ալբերտ Օրդանի անունը կրող բախմանի դպրոցի (Գորիսի) սեփական Ֆիզիկական Գործարարի փաստաթուղթ, մեծաթե սաստիկ էին «Չեմպիոնի ղեկավարությունների կոմիտեի ԳՈՐԻՍ»-ի գլխավոր սեփական Ֆախրյանը, Սյունիքի մարզպետ Սուրբիկ Խաչատրյանն ու Գորիսի համալսարանի Նելսոն Ոսկանյանը: Եվ առաջին խմբի ուղեգիր ստացած բախմասիստներին, եւ կայծակնային մրցաւարի հաղթողներին տրվեցին մրցանակներ (250.000 դրամ ընդհանուր զուտարով): Մասնակիցները եղան Տաթևուծ, Երթմարտի մասնական ու Տեսարան վայրերում:

ԿԲ խորհրդի նիստում

ԿԲ խորհուրդը կենսոնական բանկի գործառնությունների տնտեսադրույթները թողեց անփոփոխ. կնքվող ռեդի-համաձայնագրերի տնտեսադրույթը տարեկան 6 տոկոս, սրամարդող լոմբարդային վարկերի տնտեսադրույթը 20 տոկոս, իսկ ներգրավող ավանդների տնտեսադրույթը 1 տոկոս:

ԿԲ մամուլի ծառայությունը հրապարակում է մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում մակրոտնտեսական իրավիճակի եւ ֆինանսական օրվային միտումների նկարագիրը:

Մակրոտնտեսական իրավիճակ. Ըստ Ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների, մարտի 20-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում գրանցվել է 0.5% սղած:

Մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում բյուջեի միջին օրական հարկային եկամուտները կազմել են մոտ 1 մլրդ 967 մլն դրամ:

ԿԲ մամուլի ծառայությունը հրապարակում է մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում մակրոտնտեսական իրավիճակի եւ ֆինանսական օրվային միտումների նկարագիրը:

Մակրոտնտեսական իրավիճակ. Ըստ Ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների, մարտի 20-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում գրանցվել է 0.5% սղած:

Մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում բյուջեի միջին օրական հարկային եկամուտները կազմել են մոտ 1 մլրդ 967 մլն դրամ:

Դրամավարկային ֆաղափակություն. Մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում փողի բազան, ընդհանուր առմամբ մնալով ծրագրային ցրանակներում, աճել է 1 մլրդ 26 մլն դրամով կազմելով 102 մլրդ 439 մլն դրամ: Փողի բազայի աճն ուղեկցվել է ՉԱԱ-ի 1 մլրդ 723 մլն դրամ նվազումով եւ ՉԱԱ-ի 2 մլրդ 749 մլն դրամ աճով:

Կառավարության դրամավորությունների ցուցանիշը բեղվել է ծրագրային ցուցանիշից մոտ 2.3 մլրդ դրամով՝ դրամավորված ռեզերվների կողմից 2.3 մլրդ դրամի ավել ծախսմամբ, որը հանգեցրել է նույն զուտարի չափով բանկային համակարգում ավելցուկային իրացվելիության աճին: Ավելցուկային իրացվելիության մեծ մասը ԿԲ-ում ներդրվել է ուղղաբաժնի, իսկ 983 մլն դրամ ԿԲ-ն ներկրել է արժույթային սվոփի տեսակով: Արդյունքում բանկերի դրամավորությունները նվազել են 393 մլն դրամով:

ԿԲ մամուլի ծառայությունը հրապարակում է մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում մակրոտնտեսական իրավիճակի եւ ֆինանսական օրվային միտումների նկարագիրը:

Մակրոտնտեսական իրավիճակ. Ըստ Ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների, մարտի 20-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում գրանցվել է 0.5% սղած:

Մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում բյուջեի միջին օրական հարկային եկամուտները կազմել են մոտ 1 մլրդ 967 մլն դրամ:

Կառավարության դրամավորությունների ցուցանիշը բեղվել է ծրագրային ցուցանիշից մոտ 2.3 մլրդ դրամով՝ դրամավորված ռեզերվների կողմից 2.3 մլրդ դրամի ավել ծախսմամբ, որը հանգեցրել է նույն զուտարի չափով բանկային համակարգում ավելցուկային իրացվելիության աճին: Ավելցուկային իրացվելիության մեծ մասը ԿԲ-ում ներդրվել է ուղղաբաժնի, իսկ 983 մլն դրամ ԿԲ-ն ներկրել է արժույթային սվոփի տեսակով: Արդյունքում բանկերի դրամավորությունները նվազել են 393 մլն դրամով:

ՉԱԱ-ի նվազումը դրամավորվել է 482 մլն դրամի արտաքին դրամների եւ արտաքին դրամների տնտեսադրույթների վճարմամբ:

Մարտի 26-ին նախորդած ցարքով ընթացում փողի զանգվածն (առանց կուսակցական տնտեսների) աճել է 2 մլրդ 528 մլն դրամով եւ կազմել 224 մլրդ 758 մլն դրամ: Ըրջանառության մեջ եղած կանխիկն աճել է 188 մլն դրամով, իսկ ավանդներն աճել են 2 մլրդ 340 մլն դրամով: 8ղախանջ արտաքին դրամային ավանդներն աճել են 420 մլն դրամով, իսկ ցրախանջ դրամային ավանդները 1 մլրդ 991 մլն դրամով: Ժամկետային արտաքին դրամային ավանդները նվազել են 35 մլն դրամով եւ կազմել 51 մլրդ 415 մլն դրամ: Պայմանավորված վերադրյալով դրամային զանգվածն աճել է 2 մլրդ 143 մլն դրամով եւ մարտի 26-ին կազմել 121 մլրդ 134 մլն դրամ:

ԿԲ մամուլի ծառայությունը հրապարակում է մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում մակրոտնտեսական իրավիճակի եւ ֆինանսական օրվային միտումների նկարագիրը:

Մակրոտնտեսական իրավիճակ. Ըստ Ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների, մարտի 20-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում գրանցվել է 0.5% սղած:

Մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում բյուջեի միջին օրական հարկային եկամուտները կազմել են մոտ 1 մլրդ 967 մլն դրամ:

Կառավարության դրամավորությունների ցուցանիշը բեղվել է ծրագրային ցուցանիշից մոտ 2.3 մլրդ դրամով՝ դրամավորված ռեզերվների կողմից 2.3 մլրդ դրամի ավել ծախսմամբ, որը հանգեցրել է նույն զուտարի չափով բանկային համակարգում ավելցուկային իրացվելիության աճին: Ավելցուկային իրացվելիության մեծ մասը ԿԲ-ում ներդրվել է ուղղաբաժնի, իսկ 983 մլն դրամ ԿԲ-ն ներկրել է արժույթային սվոփի տեսակով: Արդյունքում բանկերի դրամավորությունները նվազել են 393 մլն դրամով:

ՉԱԱ-ի նվազումը դրամավորվել է 482 մլն դրամի արտաքին դրամների եւ արտաքին դրամների տնտեսադրույթների վճարմամբ:

Մարտի 26-ին նախորդած ցարքով ընթացում փողի զանգվածն (առանց կուսակցական տնտեսների) աճել է 2 մլրդ 528 մլն դրամով եւ կազմել 224 մլրդ 758 մլն դրամ: Ըրջանառության մեջ եղած կանխիկն աճել է 188 մլն դրամով, իսկ ավանդներն աճել են 2 մլրդ 340 մլն դրամով: 8ղախանջ արտաքին դրամային ավանդներն աճել են 420 մլն դրամով, իսկ ցրախանջ դրամային ավանդները 1 մլրդ 991 մլն դրամով: Ժամկետային արտաքին դրամային ավանդները նվազել են 35 մլն դրամով եւ կազմել 51 մլրդ 415 մլն դրամ: Պայմանավորված վերադրյալով դրամային զանգվածն աճել է 2 մլրդ 143 մլն դրամով եւ մարտի 26-ին կազմել 121 մլրդ 134 մլն դրամ:

ԿԲ մամուլի ծառայությունը հրապարակում է մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում մակրոտնտեսական իրավիճակի եւ ֆինանսական օրվային միտումների նկարագիրը:

Մակրոտնտեսական իրավիճակ. Ըստ Ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների, մարտի 20-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում գրանցվել է 0.5% սղած:

Մարտի 19-ից ապրիլի 1-ը ընկած ժամանակահատվածում բյուջեի միջին օրական հարկային եկամուտները կազմել են մոտ 1 մլրդ 967 մլն դրամ:

Գոյազդի համար զանգահարել 58-24-83